

„Vidámságok Háza”
Óvodai Helyi Pedagógiai Program

„VIDÁMSÁGOK HÁZA” ÓVODAI HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tatabánya

2020.

„Vidámságok Háza”
Óvodai Helyi Pedagógiai Program

A programot szerkesztette:

Simon Kinga

Módosításokat végezte:

Solymosné Kovács Anett

Megvalósításában részt vevő óvodapedagógusok:

Simon Kinga

Solymosné Kovács Anett

Orbán-Vida Orsolya

Miksó Eszter

Köszönetet mondunk

Dr. Bakosi Éva főigazgatónak és néhai Dr. Kovács György főiskolai tanárnak, az óvodai játékpedagógia jeles képviselőinek

A Hajdúböszörményi Wargha István Pedagógiai Főiskola oktatói teamjének

Makra Lajosné óvodavezetőnek, közoktatási szakértőnek

Nagy Jenőné pedagógiai szakértőnek, főiskolai tanárnak

Szigetváriné Kurta Jolán nyugalmazott közoktatási szakértőnek

Simon Csabáné nyugalmazott óvodavezetőnek

A tatai Juniorka-, a tatabányai Gyermekek-kert Óvoda, a naszályi-, a szomódi-, a pomázi- óvoda vezetőinek és minden óvodapedagógusnak, akik szakmai tapasztalataikkal, segítségükkel hozzájárultak programunk megírásához

Köszönjük továbbá mindazok bizalmát, akik érdeklődnek munkánk iránt, és a Vidámságok Házába íratják gyermekeiket.

A Vidámságok Háza dolgozói nevében:

Solymosné Kovács Anett

TARTALOMJEGYZÉK

1. ELŐSZÓ	6
2. PROGRAMUNK RÖVIDÍTETT VÁLTOZATA	7
3. AZ ÓVODA ADATAI	8
4. BEMUTATKOZÁS	9
5. HITVALLÁSUNK A VIDÁMSÁGOK HÁZÁBAN	11
6. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES SZAKMAI, ÉRZELMI FELTÉTELEK	13
6.1 AZ ÓVÓNÓ ATTITÚDJE.....	13
6.2 AZ ÓVODA SZEMÉLYI FELTÉTELEI.....	14
6.3 A BETANULÁS RENDJE:	15
6.4 AZ ÓVODA TÁRGYI FELTÉTELEI.....	15
6.5 NAPIRENDÜNK, HETI RENDÜNK.....	15
6.6 NEVELÉSI CÉLUNK	18
6.7 NEVELÉSI FELADATAINK.....	18
6.8 EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS	18
6.9 A GYERMEKI FEJLŐDÉST ELŐSEGÍTŐ KONKRÉT FELADATAINK	19
6.9.1 <i>Feladatok a mozgásfejlesztés terén</i>	19
6.9.2 <i>Feladatok az egészséges életmód szokásainak kialakítása területén</i>	20
6.9.3 <i>Gondozás, gondoskodási feladatok</i>	20
6.10 ÉRZELMI, SZOCIÁLIS NEVELÉS.....	20
6.10.1 <i>Az érzelmi nevelés feladatai:</i>	20
6.11 ANYANYELVI ÉS ÉRTELMI NEVELÉS	22
6.11.1 <i>Anyanyelvi nevelés, fejlesztés</i>	22
6.11.2 <i>Az anyanyelvi nevelés helye a nevelés folyamatában</i>	23
6.11.3 <i>Az anyanyelvi nevelés célja a nevelés folyamatában</i>	23
6.11.4 <i>Az anyanyelvi nevelés feladata a nevelés folyamatában</i>	23
6.11.5 <i>További feladatok az anyanyelvi nevelés folyamatában</i>	23
6.11.6 <i>Az anyanyelvi fejlesztés tartalma</i>	23
6.11.7 <i>A mentális-értelmi nevelés</i>	24
7. PROGRAMUNK SAJÁTOS VONÁSAI	26
7.1 A SAJÁTOSÁGOK KIEMELÉSE	26
7.2 A PROGRAM JÁTÉKOS TEVÉKENYSÉGRENDSZERE	26
7.3 AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÁLTAL IRÁNYÍTOTT TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZETI KERETEI	27
7.4 A SZABADIDŐ PROGRAMJA	28
8. PERIODIKÁK – FOLYAMATOSAN VISSZATÉRŐ ESEMÉNYEINK	30
9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK FELADATAI	31
9.1 JÁTÉK	31
9.2 JÁTÉKFAJTÁK.....	32
9.2.1 <i>Konstruáló játék</i>	32
9.2.2 <i>Szerepjáték</i>	33
9.2.3 <i>Szabályjáték</i>	33
9.3 TANULÁS	34
9.3.1 <i>Kompetencia területek</i>	35
9.4 A TANULÁS ÉRTELMEZÉSE	36
9.4.1 <i>Tanulási módszerek</i>	36

„Vidámságok Háza”
Óvodai Helyi Pedagógiai Program

9.5	A FEJLŐDÉST SEGÍTŐ MŰVELŐDÉSI TARTALMAK	37
9.6	VERSELÉS, MESÉLÉS.....	37
9.6.1	<i>Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....</i>	<i>40</i>
9.6.2	<i>Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....</i>	<i>41</i>
10.	A ZENEI NEVELÉS MEGFOGALMAZÁSÁNAK FELTÉTELEI	42
10.1	SZEMÉLYI FELTÉTELEK	42
10.2	TÁRGYI FELTÉTELEK	42
10.2.1	<i>Szervezett mozgás.....</i>	<i>43</i>
10.2.2	<i>A külső világ tevékeny megismerése.....</i>	<i>44</i>
10.2.3	<i>Munka jellegű tevékenységek.....</i>	<i>47</i>
11.	AZ ÓVODA ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI	50
12.	AZ ÓVODA KAPCSOLATAI.....	52
12.1	ÓVODA-CSALÁD KAPCSOLAT	52
12.2	ÓVODA-BÖLCSŐDE KAPCSOLATA.....	53
12.3	ÓVODA-ISKOLA KAPCSOLATA.....	53
12.4	EGYÉB KAPCSOLATOK.....	53
13.	A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE.....	55
13.1	A GYERMEKEK FOLYAMATOS MEGFIGYELÉSE	56
13.2	A FEJLŐDÉS NYOMON KÖVETÉSE.....	56
14.	TERVEZÉSÜNK.....	58
15.	GYERMEKVÉDELEM.....	59
16.	ÓVODÁNK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE	60
17.	ÉRVÉNYESSEGI RENDELKEZÉSEK.....	61
18.	FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM.....	62
19.	LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	63

1. ELŐSZÓ

Tisztelettel köszöntöm Önt, kedves olvasó abból az alkalomból, hogy időt, s figyelmet szentel óvodánk nevelési programjának elolvasására.

"Kettős úton halad az emberi élet.

Egyik a gyakorlat, másik az elmélet."

(Arany János)

Programunk megírásakor mindkettőn végig haladtunk. Utunk során eddigi munkánkra, saját gyakorlati tapasztalatainkra, az "óvoda használóinak" (szülők, gyerekek) véleményére, jelenlegi személyi és tárgyi feltételeinkre alapoztunk.

Elméletként az alábbiakat vettük figyelembe:

- a Köznevelésről szóló 1993. évi LXXIX. törvényt és módosításait
- a 137/1996. (XIII. 28.) Kormányrendelettel kiadott Óvodai nevelés
- Alapprogramját és módosításait
- Tatabánya város köznevelés-politikai koncepcióját
- az Alapító okiratban meghatározott feladatokat
- az óvodai programkészítés szabályait
- a megjelent választható programokat

Útközben talákoztunk Kovácsné Dr. Bakosi Éva "Vidámság Háza" Óvodai programjával. Alapelvei megegyeznek a mi elképzeléseinkkel, kipróbálási eredményei bizonyítottak, ezért úgy döntöttünk, hogy felhasználjuk ezt a programot.

Legfontosabb feladatunk, hogy az elmélet és a gyakorlat szerencsés ötvözésével elegendő élményt, kellő alapot tudjunk biztosítani gyermekeinknek az iskolában, majd később az életben való boldoguláshoz.

2. PROGRAMUNK RÖVIDÍTETT VÁLTOZATA

A Vidámságok Háza rövidített változata programunk lényegét nagyon tömören fejezi ki.

Mi az, ami itt látható? Emblémánk, amely feladatainkat tükrözi, összetartozásunkat erősíti, óvodánk falát díszíti.

A kör alapot burkoló zöld szín azt jelképezi, hogy az óvoda zöld övezetben van. Emellett utal a természetközelségre, a természetben zajló tevékenységekre.

A kör alap a kerek esztendőt, a négy szín az évszakok változását jelenti. A gyermekek testi, lelki szükségleteinek kielégítése ebben a körben, az egész év folyamán minden területet átfogóan történik.

Középpontban a biztonságot jelentő ház a félig nyitott ajtóval jelképezi, hogy a gyermekek védettséget élveznek, ugyanakkor a nyitottság, a tapasztalási lehetőség is adott számukra. Tükrözi, hogy legfőbb tevékenységük a játék, amely a belőle kiinduló értelmi képesség fejlesztési területeit is átszövi. Minden van itt: vers és mese, ének-zene, tánc és torna, festés, rajz és kézimunka, no és a matematika.

Környezetünket tevékenyen megismerjük, s úgy tanulunk, hogy közben a munkánkat végezzük.

A Vidámságok Házához vezető út kiinduló pontja a családi ház - mert nekünk a családdal együtt, a családi nevelésre alapozva az a feladatunk, hogy meglássuk a gyermekben az elrejtett csodát és segítsünk kibontakoztatni azt.

Közös feladatunk a Bölcsességek Könyvében így van megfogalmazva: ”Tanítsd a gyermeket az ő útjának a módján! És tudjad: Aki önmagává válhatott, és aki önmaga lehet, az képes mások számára is valaki lenni!” Az egyéni fejlődés útja a közösségi élet szabályainak összehangolásával történik.

Célunkat akkor érjük el, ha a hozzánk járó gyerekek kibontakoznak, éretté válnak az iskolai életre és elhagyják a Vidámságok Házát.

3. AZ ÓVODA ADATAI

Az óvoda neve:

Vidámságok Háza Óvoda - Bölcsőde

Székhelye, telefonszáma:

2800 Tatabánya, Erőmű tér 6. sz

34/ 309-367, 309-368

Email:

vidamsagokhaza@gmail.com

Az intézmény működési területe:

Komárom-Esztergom megye

Az intézmény típusa:

Nonprofit Közhasznú KFT. Óvoda - Bölcsőde

Az óvoda nyilvántartásba vételi száma:

VI.732/2010.

Az óvoda befogadóképessége:

65 férőhely

Az óvoda felügyeleti szerve, fenntartója:

Vidámságok Háza Óvoda – Bölcsőde

Nonprofit Közhasznú KFT.

A fenntartó neve, címe, telefonszáma:

Szalai Árpád

2800 Tatabánya, Ady Endre út 57.sz.

Az óvoda csoportjainak száma, összetétele:

három, részben osztott

Az óvoda vezetője, címe, telefonszáma:

Solymosné Kovács Anett

2800 Tatabánya, Pilinszky u.1.

+36/30 366-4994

Az óvoda vezető helyettese:

Orbán Vida Orsolya

4. BEMUTATKOZÁS

Óvodánk eredetileg is óvodának épült és sokáig óvodaként működött. Jelenlegi tulajdonosa a Vidámságok Háza Nonprofit Közhasznú KFT. 2010. januárban vásárolta meg az épületegyüttest és hozzálattak a felújítási, korszerűsítési munkálatoknak. Az óvoda a város szélén, illetve azon a területén található, ahol nincs a közelben ilyen jellegű intézmény.

A környék nyugodt, csendes jó levegőjét nem zavarja a gépjármű forgalom. A majdnem 2000 m²-es parkosított, korszerűen felszerelt udvaron naponta van alkalom a levegőzésre, mozgásra, szabad játéokra. A közelben élményszerző sétára, kirándulásra, a távolabbi utazásra pedig az óvoda busszal van lehetőségünk.

Az óvoda jelenleg három óvodai és két bölcsődei csoporttal működik. Nagy előnye, hogy önálló főzőkonyhával rendelkezik, így mindig friss, életkoruknak megfelelő, változatos táplálékot tudunk nyújtani a gyermekeknek. Nagy segítséget jelent a szülőknek, hogy saját – gyermekülésekkel felszerelt – busszal rendelkezik az óvoda, amely külön egyeztetés alapján szállítja a gyermekeket reggel és délután.

Ízlésesen berendezett csoportszobáinkban, a tornateremben és a só szobában ideális körülmények között tudjuk biztosítani a nyugodt, derűs légkört, a harmonikus fejlődést minden vonatkozásban.

A külső környezeten túl meghatározó a dolgozók gyermek- és hivatásszeretete. Mindannyian fontosnak tartjuk a gyermekekkel, szülőkkel való jó kapcsolatot, a közös gondolkodást, egységes követelményrendszert, a pozitív emberi és szakmai hozzáállást. Számunkra a szülők véleménye az egyik legfontosabb kontroll, amelyet munkánk során figyelembe veszünk.

Mivel mindannyian több éve dolgozunk, törekvéseinket az eddigi tapasztalatainkra építjük. Óvodánkban meghatározó:

- a közvetlen családi környezet
- a jó együttműködés és vidámság
- az odafigyelő gondoskodás, türelem
- a gyermekszeretet és a nyugodt derűs légkör
- a játékos foglalkozások, és a színvonalas programok,

melyek miatt megéri messzebből is hozzánk hozni a gyermekeket.

Gyermekképünk

Olyan gyermek, aki érzelmileg gazdag, a környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő, aki tudja és élni is tud testi, lelki, szellemi értékeivel.

Óvodaképünk

Egységesen a „nyitott óvoda” mintát követjük, mely szűkebb környezetünk igényeihez igazodva, s azok által befolyásolva, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának elveit követve, szakmailag önálló intézményként, a gyermekek nevelését a családi nevelést kiegészítve vállalja fel.

Egységes tevékenységrendszerben gondolkodunk. A játékot és mesét a tanulás alapvető folyamatának tekintjük, ahol az érés – tanulás és fejlődés – fejlesztés egymástól elválaszthatatlan, egymást átható folyamatok.

Spontán játék – spontán tanulás, ezért a pedagógiai értelmezésű tanulást is a játékon, játékos tevékenységrendszeren keresztül szervezzük.

Jövőképünk

Hisszük, hogy érzelmi biztonságot nyújtó, családi, rendezett környezetben, óvodásainkra figyelő, nyitott légkörben, a gyermek személyiségét és képességeit figyelembe vevő, arra építő nevelő munkát folytatunk. Törekszünk arra, hogy azon készségek kiemelt fejlesztése, képességek megalapozása kerüljön előtérbe, melyek elengedhetetlenek a zökkenőmentes iskolakezdéshez.

Támogatók keresésével, pályázatokon való részvétellel és minden egyéb lehetőség megkeresésével kívánjuk tárgyi feltételeinket tovább fejleszteni.

Fontos saját ismereteinket folyamatosan bővíteni és összehangolt, megértő légkörben csapatmunkára törekedni.

5. HITVALLÁSUNK A VIDÁMSÁGOK HÁZÁBAN

Valljuk, hogy minden gyermek egy csoda, s az értékek kibontakoztatása a mi feladatunk.

Igazoljuk, hogy ez csak a szülőkkal, a családdal együttműködve lehet eredményes.

Direkt tanítás, dresszírozás nem célravezető ebben az életkorban, ezért részesítjük előnyben a játékos ismeretnyújtást.

Állítjuk, hogy a gyermek testi, lelki és szellemi fejlődésének elősegítése egyaránt fontos feladatunk.

Mindezt a gyermek legfőbb tevékenységén - a játékon keresztül valósíthatjuk meg eredményesen.

Segítjük őket abban, hogy sok élményben, tapasztalatszerzésben legyen részük, s biztosítjuk a feldolgozásukhoz szükséges feltételeket.

Átélhetik újra és újra élményeiket, tapasztalataikat, alkalmazhatják ismereteiket, így gyarapíthatják tudásukat.

Gyakoroljuk az alkalmazkodás, egyezkedés, konfliktus megoldás, békés egymás mellett élés szabályait.

Olyan programokat szervezünk, amelyek maradandó élményt nyújtanak számukra.

Kerüljük azoknak a feladatoknak a bevállalását, amely nem megfelelő az életkoruknak.

Hisszük, hogy munkánk csak akkor gyümölcsöző, ha szeretettel, sok türelemmel és jó példával nevelünk.

Állandóságot teremtünk a biztonságérzetükhöz, ugyanakkor a változatosságot is fontosnak tartjuk új ismeretek szerzéséhez, és a monotónia elkerülése érdekében.

Zavaró körülmények, fejlődésüket gátló tényezők kiküszöbölése mindannyiunk számára elengedhetetlen feladat.

Abban a hitben tesszük mindezt, hogy eredményes alapozó munkánk meghozza gyümölcsét, és mire gyermekeink elhagyják az óvodát éretté válnak az iskolai feladatok megoldására, s majdan az életben való boldogulásra.

Megszívlelendő jótanácsok

Robert Fulghum: „Már óvodában megtanultam mindent, amit tudni érdemes” című könyvében leírt felnőttkori visszaemlékezései, bölcs gondolatai. „Íme az én törvényeim gyűjteménye: Életem legfontosabb viselkedési szabályait egytől egyik az óvodában sajátítottam el. Az egyetemen a bölcsesség nem volt különösebb érték, az óvodában annál inkább.

Íme, amit ott tanultam:

Ossz meg mindent másokkal!

Ne csalj a játékban!

Ne bánts másokat!

Mindent oda tégy vissza, ahonnét elvetted!

Rakj rendet magad után!

Ne vedd el a másét!

Kérj bocsánatot, ha valakinek fájdalmat okoztál!

Evés előtt moss kezet!

Húzd le a vécét!

A frissen sült sütemény és a hideg tej tápláló!

Élj mértékkel! Minden nap tanulj, gondolkodj, rajzolj, fess,

énekelj, táncolj, játssz és dolgozz egy keveset!

Délutánonként szundíts egyet!

A nagyvilágban óvatosan közlekedj, fogd meg a társad

kezeit, és ne szakadjatok el egymástól!

Ismerd fel a csodát! Ne feledd a magocskát a műanyag

pohárban: a gyökerek lefelé terjeszkednek, a növények felfelé,

és senki nem tudja pontosan, mindez hogyan van, de valamennyien

hasonlóképpen élünk...

Minden fontos dolog bennünk foglaltatik a szeretet az alapvető higiénia, az ökológia, a politika, az egyenlőség és az értelmes élet”

A mi feladatunk, hogy megfelelő hozzáértéssel kellő időben sok-sok türelemmel és okos szeretettel törekedjünk a varázslatokra, az elrejtett csoda kibontakoztatására.

6. A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES SZAKMAI, ÉRZELMI FELTÉTELEK

A program megvalósításának letéteményese az **óvónő**, akinek gyermekszeretete kifejeződik:

A **játékosság** biztosításában, amely megnyilvánul a tevékenységi formák tartalmi összhangjában, a sokféle tevékenységet magába foglaló szervezeti keretekben és a gyermek egyéniségéhez igazított módszer kombinációkban, a játék integratív funkciójának érvényesítésében.

A **nyugodt, kiegyensúlyozott légkör** megteremtésében, amely jelenti a gyermek munkatempójához igazított programok összeállítását, a szükséges idő biztosítását, az egyéni adottságok figyelembevételét.

A **gyermek fejlődését elősegítő** nevelői magatartásban, amely magában foglalja a gyermekek számára biztosított programok megvalósítását, a gyermeki önállóságnak az összhangját, a gyermeki szükségletek kielégítését, a szükségletek kielégítésében a fejlődés előmozdítását, újabb szükségletek keletkezésének elősegítését, a készségek fejlesztését, a spontaneitást fokozatosan felváltó tudatosságot.

A **célokban és a ráépülő** feladatokban megfogalmazottaknak alárendelt nevelési rendszer kidolgozásában, a műveltségterületek közötti összhang természetes kapcsolatának megteremtésében.

6.1 Az óvónő attitűdje

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Természetes viselkedésünkkel védelmet, biztonságot jelentsünk a gyermekek számára, hiszen az óvónő személyisége meghatározó a gyermek fejlődése szempontjából. A gyermeki magatartás alakulásának szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Magatartásunkban az elfogadás és a tolerancia domináns, az egyéni, egyedi, másfajta értékek pozitív irányú megközelítése érvényesüljön. Különösen fontos ez a szocializációs zavarokkal küzdő gyermekek esetében. Erősítsük nevelőtestületünkben azt az óvónői stílust mely a segítőkészséget, és nem a folytonos számonkérést helyezi előtérbe.

Mi is részesei vagyunk a folyamatoknak, megmutatva értékeinket, vállalva emberi gyengéinket. Szükség esetén partnerként mutassuk be az egyezkedés, konfliktusok megoldásának módjait, hagyjuk, hogy a gyermekek maguk tapasztalják meg mindezeket, de figyeljünk arra, hogy senkit ne érjen fizikai és lelki sérülés. Programunk megvalósításának színvonalát, minőségét és eredményességét az óvónő személyisége, a nevelőtestület légköre és a vezető közreműködése dönti el.

Az óvónővel kapcsolatban elvárás a nyitottság, a kreativitás, az érzékenység, a tolerancia és a jelenségek komplex attitűddel való megközelítése. Az óvónő gazdag, sokszínű, árnyalt érzelmi élete, az érzelmi megnyilvánulások hitelessége fokozott hangsúlyt, figyelmet kapjon. A nevelés szempontjából barátságos, megengedő (de nem szabados), megértő (és nem bíraskodó), elfogadó (de nem mindent elfogadó), együtt érző attitűdöt tartjuk a legkedvezőbbnek.

A nevelőtestület légköre akkor megfelelő, ha jó a közérzet, elégedettség, derű tapasztalható nap mint nap. Ha a nevelőtestület a döntésekben részt vesz, ha kellően informált, ha elég tere nyílik

az önállóságra, kezdeményezésre. Ha a különbözőségeket, a másságot elfogadják, elviselik, tiszteletben tartják, értékelik. Ez jellemző egy sokszínű és mégis egységes, jó hangulatú nevelőközösségre - nevelőközösségbe az "iskolázott", gyermekszerető pedagógiai asszisztens és dajka is bele értendő, aki lágyan, puhán, az óvónővel összhangban teszi a dolgát.

A vezető szerepe pedig az, hogy oly módon irányítsa ezt a kollektív tevékenységet, hogy jelentősen előmozdítsa a haladást, a beosztottak fejlődését. Ismerje fel és próbálja kiküszöbölni az eredményeket rontó tényezőket. Teremtsen kedvező légkört a problémák, az ötletek felvetéséhez, serkentse és értékelje a fejlesztő javaslatokat, irányítsa a megoldás közös keresését.

Az így kialakult sajátos munkacsoport képes alkotó szellemű munkával a legcélszerűbb, újfajta óvodai életet megteremteni, az óvoda egyedi arculatát kimunkálni.

„A világmindenséget nem csupán a sokféleségben rejlő egység teszi széppé, hanem az egységben rejlő sokféleség is.”

(Umberto Eco)

6.2 Az óvoda személyi feltételei

Az óvodában a pedagógiai tevékenységeket, az intézmény helyiségeinek, textíliáinak rendben tartását hat óvodapedagógus, egy pedagógiai asszisztens és két dajka végzi fő foglalkozású dolgozóként. Szükség esetén - megbízásos alapon - logopédust és fejlesztő pedagógust is alkalmaz a fenntartó. Az étkezés szervezését, beszerzést, adminisztrációs- és egyéb feladatok elvégzését, főzést, autóbusz vezetését és az udvar rendben tartását, karbantartási munkákat a bölcsődével közös alkalmazásban lévő dolgozókkal oldjuk meg.

Az óvodapedagógusok végzettsége és képzettsége megfelel a törvény által előírt követelményeknek.

A sajátos nevelésű igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli, így intézményünkben logopédust- gyógypedagógust alkalmazunk.

Mind a hat kolléganőnek főiskolai képesítése van. Egy fő óvodapedagógusi képesítése mellett drámapedagógiai végzettséggel rendelkezik és folyamatban van a közoktatás vezetői szakképesítés megszerzése. Egy fő elvégezte a Népi kismesterségek oktatói képzését. Mindannyian fontosnak tartjuk a hagyományok ápolását, a népi kultúra átörökítését. Ezért három óvónő 60 órás népi gyermekjáték tanfolyamot végzett és mind a négyen járunk heti rendszerességgel néptánc foglalkozásra. Az ott szerzett ismereteket beépítjük mindennapi programunkba, mert ez olyan terület, amely alkalmas arra, hogy a gyermek állóképessége, értelme és érzelme egyaránt fejlődjön tevékenység közben.

Nevelőtestületünk érdeklődése széleskörű, s ez feltétlenül hasznos a gyermekek élményszerű fejlesztéséhez. Igény esetén megteremtjük a feltételeket az angol, illetve a német nyelvvel való játékos ismerkedésre is. A nevelőmunkát közvetlenül segítő pedagógiai asszisztens is szakképzett, gyermekszerető, sok éves tapasztalattal rendelkező ember. A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő két dajkával jól kiegészítik a Vidámságok Háza közösségét.

Összegezve: A jelenlegi személyi létszám, az óvodapedagógusok felkészültsége, egyéni adottságai alkalmasak a nevelési programunk megvalósítására.

6.3 A betanulás rendje:

- **Tájékoztatás a programról**
szóban, segédanyagokkal, bejárással
- **Dokumentumok megismerése**
az intézmény működését szabályzó, a fenntartó által meghatározott a nevelőmunkát szabályozó dokumentumok, az óvodavezetés és a nevelőtestület készítette dokumentumok
- **Folyamatos segítség, megbeszélések, tanácsadás**
ötletdoboz, bárkihez, bármikor, bármivel

6.4 Az óvoda tárgyi feltételei

Tágas udvarunkon megfelelő arányban van szilárd burkolat és füvesített rész, sík terep, domb és homok, napfény és árnyék. Az udvari játékok biztonságosak, megfelelnek az EU. Szabványnak, jól illeszkednek a környezetbe. A homokozás, pancsolás, fára mászás, futkosás, dombos terület számtalan lehetőséget kínál a gyermekek mozgásigényének kielégítésére, testi és szellemi képességeik fejlesztésére.

A növények telepítése, ápolása, az egészséges környezet és az esztétikai élmény mellett a gyermekek munkára nevelését, a természet megismerését, szeretetére, védelmére szoktatását is szolgálja. Az udvari játékok karbantartása, kitaposott fű pótlása, virágok ültetése, veteményeskert kialakítása évről-évre megoldásra váró feladat. Rendben tartása a dolgozók mindennapi tevékenységén túl lehetőséget nyújt a gyermekek munkára nevelésére is. Az óvoda épülete, a belső helyiségek mérete és felszereltsége minden igényt kielégít. Az ideális létszám különböző variációkra (tevékenységek szervezésére) is alkalmas. A belső berendezés esztétikus. A bútorzat textíliáival, az évszakok szerint változó dekorációival jól tükrözi mind a két csoportban az ott dolgozók egyéniségét és keze munkáját. A játékkészletet és a foglalkozási anyagok többségét saját ötletekkel egészítjük ki. Félkész anyagok felhasználásával a gyerekeket is bevonjuk. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és természetesen a biztonságukra figyelmet fordítva helyezzük el a csoportszobákban.

Bár jelenlegi felszereltségünk alkalmas a program célkitűzéseinek megvalósítására, mégis szeretnénk folyamatosan gyarapítani eszközkészletünket.

6.5 Napirendünk, heti rendünk

A kiegyensúlyozott, vidám, játékos légkörű óvodai élet feltétele a rugalmas keretű, rendszerességet, biztonságot adó, változatos tevékenységi lehetőséget kínáló **napi-**, illetve **heti rend**. Mind a napi, mind a heti rend a gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A nevelőmunka tervszerűsége és folyamatosága jut kifejezésre a gyermekek életkorához és egyéni fejlődésükhöz igazított kialakításával.

Napi terv: (napirend)

A napi (és a heti) tervnél a tartalmi követelmények mellett átgondoltuk a játékoság megjelenítésének formáit is.

A napi struktúra mobil és konstans elemekből áll:

- állandó elem: az étkezés, a pihenés,
- a mobilitást értelmezhetjük az időpontra és az időtartamra is.
- a rugalmasság semmilyen körülmények között nem jelenthet tervszerűtlenséget.

Bátran alkalmazkodunk a gyermekek érdekeit szolgáló váratlan eseményekhez. Kihasználjuk a kapcsolódó hangulati elemeket. Az időpontok rögzítésénél figyelembe vesszük a tevékenység változásokat. Pl. öltözködés a sétához, készülődés az ebédhez, a lefekvéshez stb.

Átgondoljuk, hogy mikor milyen céllal akarjuk a gyermekeket megfigyelni, kivel, kikkel akarunk hosszabb időt eltölteni (beszélgetni, foglalkozni). A játék – illetve a szabadidőn belüli egyéb tevékenységek megtervezését nagy körültekintéssel végezzük. Egyszerre gondolunk a nyugodt játékhoz szükséges feltételekre és a szabadidőben megvalósítható tevékenységekre, azok egyenletes elosztására, a hét minden napjára, a tevékenységbeli zsúfoltság elkerülésére, a gyermeki autonómia tiszteletére, a fejlődést elősegítő hatások, foglalkoztatások biztosítására.

Törekszünk a tevékenységek közötti tematikus összhang megteremtésére. Rendkívül hatásos és a gyermekek körében nagyon népszerű megoldás az, ha az élményanyagot minél többféle módon élhetik át újra.

N A P I R E N D

Rugalmas keretű napirend, amelyben fontos helyet kap a szabad játék, a szabad programválasztás, s hangsúlyosabb a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás.

IDŐ	TEVÉKENYSÉG
6.30-8.30	Gyülekezés, szabad program szabad játék, szabadon választott egyéb tevékenység kezdeményezett játék (mozgásos játék minden nap) vizuális tevékenység bekapcsolódás felnőtt tevékenységébe felnőtt tevékenységének megfigyelése gyermekmunka
8.30-9.00	Reggeli Fogmosás, tisztálkodás
9.30-10	Játékos foglalkozás (kötelező vagy kötetlen), ill. szabad program
10-10.15	Mozgásos játék szabadban – játékfoglalkozás
10.15-12	Szabad program a szabadban, illetve periodikák valamelyike

11.30– 12	Szabad választás alapján kisebbeknek, felnőtteknek való segítség Megbízások, készülődés az ebédhez.
12-13	Ebéd, készülődés a pihenéshez, mese
13 -14.30	Délutáni pihenő
14.30-15	Öltözködés, teremrendezés, frissítő mindennapos mozgás
15.30-16	Uzsonna
16- 17	Szabad program (közös népi játék, egyéni tevékenységek) készülődés haza

NAPIRENDI MÓDOSÍTÁS

(5-6 évesek számára)

13.00-15.30 Szükség és igény szerint délutáni pihenő, ill. szabad program

14.45-15.15 Segítés az uzsonna elkészítésében

Heti terv

A heti terv kialakításánál törekszünk a **változatosságra**, a külső körülmények **változásainak** (pl. időjárás) figyelembevételére.

Építünk a gyermekek érdeklődésére. Figyelembe vesszük a szülők bevonására alkalmas heti lehetőségeket. Rögzítjük a heti egy alkalommal megvalósítandó élményanyag konkrét tervét, amely lehetőleg többvariációs. A terv a sokféle tevékenység közötti kellő arányt, a tevékenységek esetleges tartalmi és szervezeti koncentrációját (képességfejlesztő játékok, kezdeményezett tanulási alkalmak, munkaféleségek stb.) biztosítja

Hetirend

A kötetlen, szabadon választott és kötött tevékenységek, programok folyamatos, rugalmas rendszere, melyet az óvodapedagógusok készítenek el. A heti rend rugalmas kerete abban nyilvánul meg, hogy a gyermekek fejlődéséhez igazodóan változik.

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Játék	Játék	Játék	Játék	Játék
Testnevelés, szervezett mozgás	Vizuális nevelés Rajzolás, festés, kézimunka	Ének-zene, énekes játék	A külső világ tevékeny megismerése Matematika	Mese, vers, anyanyelvi nevelés
Mese	Mese	Mese	Mese	Mese
Népi játék, mozgásos játék	Népi játék, mozgásos játék	Népi játék, mozgásos játék	Népi játék mozgásos játék	Népi játék mozgásos játék

6.6 Nevelési célunk

AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEK NEVELÉSÉNEK ELSŐDLEGES SZINTERE A CSALÁD!

Célunk, a 3-6-7 éves gyermekek harmonikus fejlődésének elősegítése olyan élményszerű feltételrendszer mellett, ahol a gyermekek minden nap jól érzik magukat, és felszabadultan, aktívan tevékenykednek.

A hosszabb távú általános alapozás során átfogni a személyiség egészét a fejlődés egyéni üteméhez és a funkciók esetleges egyenetlen fejlődéséhez igazodóan. A gyermekek játékos tevékenységrendszerében megoldani közvetlenül a következő életszakaszhoz szükséges pozitív tulajdonságok és képességek kibontakozásának elősegítését. Az óvodai és a családi nevelés részleges tartalmi egybeesésére építve a további együttes nevelés során egyenrangú nevelőpartneri viszony, szimmetrikus kapcsolat kialakítása a családdal.

A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek óvodai nevelésében támogatni kell a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

6.7 Nevelési feladataink

Az alapprogram abból a tényből indul ki, hogy az ember mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség. Az óvodapedagógiai tevékenység rendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek személyiségfejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

A személyiségfejlesztés fő feladatait három területen jelöljük meg:

1. Egészséges életmódra nevelés a mozgás dominanciájának érvényesítésével, szokásalakítással, a gondozás körültekintő megszervezésével.
2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés a játék terének kiszélesítésével, gyermekmunkával, a gyermekek közötti kommunikáció serkentésével.
3. Anyanyelvi és értelmi nevelés, értelmi képességek fejlődésének elősegítése játékkal, játékos foglalkozásokkal.

6.8 Egészséges életmódra nevelés

Egészséges életmódra nevelés a mozgás dominanciájának érvényesítésével, szokásalakítással, a gondozás körültekintő megszervezésével. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése az óvodás életkorban kiemelt jelentőségű. A gondozási teendőket elsősorban az önállóság biztosításával és a türelmes, kiváráó, ugyanakkor ösztönző óvónői attitűddel törekszünk az egészséges életmódra nevelés folyamatába beilleszteni. Az egészséges táplálkozással kapcsolatos szokások kialakítása érdekében fontos feladatnak tekintjük:

- a változatos étrend elfogadását,

- a rugalmasságon belüli szabályszerűséget,
- az egyéni adottságok türelmes kezelését.

A korszerű étkezési szokások és a korszerű táplálkozási szemlélet kialakításánál bátran építünk az étkezéseken kívüli tevékenységekre: kerti munka, szerepjáték, kirándulás, élményszerző látogatások. A testápolásnál, a tisztaság igény kialakításánál körültekintően vesszük figyelembe a nagyfokú egyéni eltéréseket. Óvatos közeledéssel építünk a szülők közreműködésére.

Az öltözködéssel kapcsolatos szokások kialakítása a szülők intenzívebb bevonásával oldható meg. A gyermekek öltözködési szokásainak megalapozását, elmélyítését fontos nevelői feladatnak tekintjük. A ráfordított idő mögött értékes napirendi és pedagógiai tevékenység húzódik. Az öltözködési szokások alakításánál bátran építünk a gyermekek más, egyéb tevékenységére is (játék, séta, kirándulás, utazás, vásárlás stb.).

A környezet tudatos magatartás megalapozása a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakításán alapul. Feladatainkat a gyermekek önállósága és az óvodapedagógusi segítségadás egyénekhez igazodó harmóniájában oldjuk meg. Kiemelt fontosságot tulajdonítunk a mozgásos tevékenységeknek a gyermekek természetes mozgásvágya, mozgásszükséglete, valamint a pszichikum építkezésében betöltött rendkívül jelentős szerepe miatt.

A gyermekek mozgásigényének rendszeres és folyamatos kielégítése egyben magában hordozza az edzés és a gyermeki növekedés feltételeinek biztosítását is. Ezért nélkülözhetetlen a mozgásos tevékenységek körének és terének bővítése, lehetőség szerint minden napszakban, a mozgásra szánt idő folyamatosságának, rendszerességének tiszteletben tartása, a mozgással eltöltött idő tartalmas kitöltése, játékos hangulata, az óvodán kívüli szabadtéri mozgások többszöri ismétlődése.

Az átlagot meghaladó szabadtéri, udvari tartózkodásra, s ott sokféle mozgásra, mozgásos játékokra, egyéb játékos tevékenységek folytatására biztosítjuk a feltételeket. Így kellő mozgásaktivitást érhetünk el mindkét nemnél.

A sokszínű, változatos tevékenységet biztosító és kellő aktivitást kiváltó óvodai élet természetes fáradtságához vezet. Derűs légkörben megteremtjük a pihenés kedvező feltételeit. A pihenési idő megkezdésében, időtartamában az egyéni szükségletekhez igazodunk. Így a másokra figyelés, az alkalmazkodás nevelési feladata is megvalósul.

6.9 A gyermeki fejlődést elősegítő konkrét feladataink

6.9.1 Feladatok a mozgásfejlesztés terén

Az alapvető mozgások gyakorlásához mindig biztosítsunk derűs, vidám légkört. A mozgások játékos gyakorlása közben éljék át a gyermekek az akarati erőfeszítések örömeit.

Adjunk szabad teret az egyéni adottság érvényesülésének. A több mozgást igénylő gyermeknek legyen alkalma mozgásigényének kielégítésére. A mozgások gyakorlásához rendszeresen használjuk ki az udvar, a “szabad” kínálta lehetőségeket.

Folyamatosan gondoskodjunk a játékos mozgásgyakorlás tárgyi feltételeiről. Használjuk rendszeresen a sajátos nevelési igényű gyermekekkel a tornateremben az egyéni fejlődést segítő speciális eszközöket. Teremtsünk lehetőséget arra, hogy alkalmanként minden gyermek kipróbálhassa. A tárgyi feltételek biztosításánál építsünk a mozgást kedvelő szülők ötleteire

6.9.2 Feladatok az egészséges életmód szokásainak kialakítása területén

A szokások kialakításánál következetesen érvényesítjük a differenciált, az egyénre szabott fejlesztés elvét. A szokás együttest az önállóságalkítás kiemelt területének tekintjük. A szokásalkításnál számítunk nélkülözhetetlen partnereinkre, a szülőkre. A szokásalkítás kiterjed az étkezés, öltözködés, testápolás, pihenés, szabadban való tartózkodás és mozgás, az érzelmi élet egyensúlyát biztosító tevékenységekre

6.9.3 Gondozás, gondoskodási feladatok

A gyermekek biológiai szükségleteinek kielégítéséhez szükséges nyugodt, türelmes légkört teremtünk. Az óvoda minden dolgozója naponta mindent megtesz a bizalomébresztő légkör biztosításáért.

Rugalmas keretű napirendet alakítunk ki.

A testápolás, étkezés, tisztálkodás területén a gyermeknek igénye és tényleges szükséglete szerint segítséget adunk. A segítségadásba a nagyobb gyermekek is bevonhatók.

Biztosítunk a gondozási feladatok ellátásához a gyermekek életkorának megfelelő tárgyi környezetet.

Valamennyi, a gyermekek gondozásában résztvevő felnőtt ismerje a gyermekek eltérő szükségleteit, egyéni fejlődését, a fejlődés elősegítésének egyéni programját és útját.

Gondozási feladataink megoldása érdekében szoros kapcsolatot alakítunk ki a családdal. Szükség szerint a rászoruló családok körében látunk el tanácsadói, családnevelői szerepet.

Az egészség megőrzésénél, megóvásánál a szomatikus, a pszichikus és a szociális elégedettség harmóniájára törekszünk.

A fejlődés várható eredményei

Önállóan végzik személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési teendőket.

Képesek lesznek szükségleteik felismerésére, kielégítésére, mozgásigényük szándékos irányítására. Igényükké válik a rendszeres mozgás, és beépül szokásrendszerükbe. Megtanulnak alkalmazkodni a körülményekhez, megfelelően mozogni, tájékozódni, erejükkel gazdálkodni, ez biztossá, öntudatosá teszi őket.

Az egészséges életmódhoz kapcsolódó helyes táplálkozási és higiéniai szokások beépülnek a gyermeki személyiségbe, pozitívan formálva azt. A szabadban végzett számtalan tevékenység által a gyermekek kiegyensúlyozottá, edzetté, testileg - lelkiileg - szellemileg teherbíróvá válnak. Felkészülnek az iskolai életre. Igénylik környezetük rendjét, a felesleges anyagokat a kijelölt helyre gyűjtik.

6.10 Érzelmi, szociális nevelés

6.10.1 Az érzelmi nevelés feladatai:

Az érzelmi neveléshez a keretet a vidám hangulatú óvodai élettel tudjuk megadni.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy

rátudjon csodálkozni a természetben az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Sokféle interakcióban élünk együtt a gyermekekkel, hiszen ilyen módon tudunk mintául szolgálni az aktív, kölcsönös kommunikációban. Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezzék az óvoda egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését és engedjen teret önkifejező törekvéseinek!

Olyan óvodai közösség kialakítását célozzuk meg, amelyen belül egyszerre integrálódik a gyermek a csoportba és differenciálódni képes, mint önálló egyén. Igyekezünk minél hamarabb elérni, hogy a gyermekek sajátjuknak érezzék a közösséget, mert annál gyorsabban és egyenletesebben tud kibontakozni a szociális érzelmek mindkét oldala. Sokféle érzelmi átéléssel segítjük elő az érzelmek differenciálódását és elmélyülését, tartalmassá tételét.

A barátságos, esztétikus és tevékeny-gazdag óvodai környezetben biztosítjuk az érzelmek kölcsönhatását és a szociális érzelmek integratív szerepét.

A csoport szokásainak erősítésével a szélesebb kisugárzású szocializáció számára tehetjük alkalmassá a gyermekeket.

Ez azt jelenti, hogy:

- kifejlődnek azok az érzés- és cselekvési módok, amelyekkel változatos formában megy végbe a környezet eseményeire való reagálás,
- ezáltal elősegítjük a gyermek saját énképének alakulását.
- a társas együttélés normáinak elsajátítását,
- érzelmi (majd később értelmi) alapon a jó és a rossz etikai kategóriák megkülönböztetését,
- az érzelmi megnyilvánulások kifejezésének átvételét.

A társas viselkedés keretei között elősegíthetjük az önkontroll, a szabálytudat alakulását, s ezzel befolyásolni tudjuk viselkedésük önszabályozását.

Megteremtjük, illetve kihasználjuk azokat a pedagógiai szituációkat, amelyekkel előmozdíthatjuk a gyermek én-tudatának, személyiség-tudatának kialakulását.

Feladataink közé tartozik az óvodában előforduló agresszív viselkedés, agresszív reakció higgadt, egyénhez és szituációhoz igazított megítélése és a fejlődés irányába ható kezelése. Felismerjük, hogy mikor, melyik helyzetben lehet a megoldást a gyermekekre bízni. (Amennyiben nem veszélyes a szituáció, alkalmazható a figyelmen kívül hagyás módszere vagy a pozitív megnyilvánulás megerősítése, ill. a pozitív példák elismerése.)

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelt képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

Érzelmi nevelés, szociális képességek fejlődését segítjük a játékban, egyéb játékos komplex tevékenységekben, a periodikák (folyamatosan visszatérő események, ünnepek, természeti jeles napok) segítségével megvalósuló hagyományokkal, a társas-közösségi élet egyénekhez igazodó szokásaival.

Fejlődhet így:

- az egymás iránti figyelmesség, a különbözőségek elfogadása (nemi, nemzetiségi, nemzeti, felekezeti, képességbeli, stb. megkülönböztetés nélkül)
- az érzelmi megnyilvánulások felismerésének és az arra való reagálások képessége,
- a gyermek indulati megnyilatkozásait, s. az indulati megnyilatkozásokra való reagálás képessége.
- a művészeti, az esztétikai élmények befogadásának képessége

A komplex tevékenységekben gyakoroltathatjuk:

- a segítségadás konkrét formáit,
- az örömszerzés módozatait,
- az együttérzést bánat, kudarc, fájdalom esetén,
- a felelősség átérzését,
- az igazmondás – hazugság helyes értékelését,
- az igazsághoz való ragaszkodás helyes formáit,
- a társas érintkezés, a kommunikáció technikáit,
- a művészi élmény befogadásának igényét, az esztétikai érzelmek átélését,
- az erkölcsi szokásokhoz kapcsolódó érzelmek átélését

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

A gyermekek szívesen járnak óvodába, szívesen játszanak együtt, képesek lesznek más csoportokkal való együttműködésre. A közös tevékenységben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt. Figyelemmel, türelemmel hallgatják az óvónő, társaik közlését, ébrednek bennük a közösségi öntudat.

Az énkép - önismeret - önértékelés fejlődése révén képessé válnak az önálló helyzetmegoldásokra, önérvényesítésük a társas kapcsolatban elfogadható módon történik. Örülnek a közösen elért sikereknek, a közös élményeknek. Kialakul a környezetükben élők iránti érdeklődés. Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel fogadják (másság). Érzelmileg elfogadják egymást, felfogják a metakommunikáció alapvető jelzéseit: nemtetszés - öröm - biztatás - szomorúság. Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása. Segítenek egymásnak, megértőbbek, türelmesebbek lesznek, társas viszonyuk megszilárdul. Az udvariasság megjelenik szóbeli és magatartásbeli megnyilvánulásokkal. Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.

6.11 Anyanyelvi és értelmi nevelés

Anyanyelvi és értelmi nevelés, értelmi képességek fejlődésének elősegítése játékkal, játékos foglalkozásokkal

6.11.1 Anyanyelvi nevelés, fejlesztés

A mai magyar társadalomban a felnőttek jelentős többsége igénytelenül beszél, így kevés azoknak a családoknak a száma, amelyekben példamutató beszédművelés folyik. Az

anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat az óvodában.

6.11.2 Az anyanyelvi nevelés helye a nevelés folyamatában

Az anyanyelvi nevelés és fejlesztés a személyiségfejlesztés hatékony eszköze, de az óvónőnek figyelembe kell venni a 3-7 éves gyermekek fejlődés-lélektani törvényszerűségeit. Az anyanyelvi nevelés és fejlesztés az óvodai élet minden mozzanatában kapcsolódik a gyermeki tevékenységekhez.

6.11.3 Az anyanyelvi nevelés célja a nevelés folyamatában

A beszédet a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának eszközévé kell tenni. Képesé kell tenni a gyermekeket az irodalmi élmények befogadására.

A kommunikációs kudarcok megelőzése a társas kapcsolatokban. Tapasztalatokat és élményeket kell biztosítani a természeti és társadalmi környezetről.

6.11.4 Az anyanyelvi nevelés feladata a nevelés folyamatában

Az anyanyelvi nevelés legfontosabb feladata az, hogy a gyermekek megtanulják élményeiknek, mondanivalójuknak verbális kifejezését, érzékennyé váljanak arra, hogy más szavaiból, alkotásaiból megragadják az emocionális árnyalatokat. Kiemelten fontosnak tartjuk a humorérzék fejlesztését.

6.11.5 További feladatok az anyanyelvi nevelés folyamatában

Példamutató óvónői beszéd, fejlett beszédképesség, modellértékű beszédviselkedés megléte. Kommunikációs készségfejlesztés, szókincs bővítés, a beszédtechnikai hibák javítására való törekvés.

6.11.6 Az anyanyelvi fejlesztés tartalma

Az óvodapedagógus és a gyermek közötti beszéd kialakulásának az alapja a közöttük lévő jó kapcsolat, ezért fontosnak tartjuk, hogy már az első naptól olyan biztonságos, derűs közeget alakítsunk ki, melyben megnyílik a gyermek és kialakul beszédkedve.

Az óvodapedagógus beszéde minta a gyermek számára, így mindig világosan, érthetően közöljük mondanivalónkat.

Törekedjünk arra, hogy beszédünk ne legyen túl hangos vagy halk, természetes hangon mindig a csoport hang- és zörejszintjéhez alkalmazkodjunk. Fontos, hogy a felnőttek egymás között is úgy beszéljenek, hogy ezt a gyermekek bármikor meghallhatják.

A nyelvi kommunikáció fejlesztésében nagy segítségünkre vannak a különböző anyanyelvi játékok, amelyeket a nap bármely időszakában használhatunk. Egyszerűbb formái már 3-4 éves korban alkalmazhatók (után-mondásos játék, képek nézegetése, felismertetése), majd fokozatosan emeljük a szintet az önálló szövegalkotást fejlesztő, rendszerező játékokig.

A humorérzék kialakítása és fejlesztése érdekében népi szólásokat, humoros versikéket, csúfolódókat mondogathatunk a gyermekeknek.

A gyermekek természetes beszédének és kommunikációs kedvének kialakítása és fejlesztése a mindennapi kupaktanács keretében is biztosítható. Ugyanekkor a gyermeki kérdések megválaszolására, a mondanivalójuk meghallgatására is lehetőség van.

A kommunikációs készségfejlesztés során anyanyelvünk megbecsülésére, szeretetére ösztönözzük gyermekeinket (pl. a csúnya beszéd, a szleng elhagyásával).

Igyekszünk minél előbb felfedezni a beszédtechnikai hibákat – melyben a logopédus is segíthet – és ezeket spontán beszédnél, vers és mesemondásnál példaadással javítjuk. Ez hosszadalmas és nagy tapintatot igénylő munka, amely beépül a mindennapi tevékenységekbe. Érdeemes saját készítésű gyűjteményt összeállítani anyanyelvi játékokból.

A program speciális tevékenységi formája a nyelvi kommunikációs játékfoglalkozás. Ez a foglalkozási forma és tartalom nem idegen a felnőttől sem, hiszen társas együttlétek alkalmával igazi szórakozást, intellektuális örömet élhetünk át a nyelvi játékokkal. A nyelv sokszínűsége, mobilitása, variálhatósága, a szavak tartalmának gazdagsága, a nyelvi játék és humor forrása. A megoldás és mondogatás közben keletkezett öröm, jóérzés, elégedettség nagyon fontos része a teljes érzelmi életnek, a társas együttlét, a csapatmunka a szociális érzelmek esetenkénti keletkezését, erősödését jelenti.

A foglalkozás játék. Melynek van szabálya, tétje, győztese, de vesztese soha! A tartalma, formája igazodik a gyermek életkorához: csak amit élvez, az a jó!

6.11.7 A mentális-értelmi nevelés

Az értelmi képességek fejlődésének elősegítése az egyik legösszetettebb feladatunk.

Programunkban egyforma hangsúlyt kap a gyermekek adottságaihoz, fejlettségéhez igazítottan a nevelői mintaadás, a segítségnyújtás és az önállóság biztosítása.

Az értelmi képességek fejlődésének záloga a sokoldalú élményforrás, a sokszínű gyermeki tapasztalat, amely kiterjed:

- az érzékszervi, cselekvéses tapasztalatszerzésre, amely a kíváncsiság felkeltését és kielégítését is magában foglalja,
- az elemi gondolkodási műveletek gyakorlására, mely során alakulnak a gyermekek elemi fogalmai és gyakorolja az ítéletekkel végezhető műveleteket is,
- a problémahelyzetek mind önállóbb megoldására,
- a gyermekek önálló és az óvodapedagógussal együtt folytatott sokféle játék és játékos hangulatú tevékenységre, amelynek keretében mód nyílik a spontán szerzett vagy szándékosan előidézett helyzetekből származó tapasztalatok felidézésére, feldolgozására, megbeszélésére, a szimbolikus képzeteken alapuló elemi tájékozódás kialakulására,
- a kiegyensúlyozott társas környezet felfokozó hatásának érvényesítésére.

Anyanyelvi és értelmi nevelés, értelmi képességek fejlődését segítjük a spontán tanulási helyzetekkel a játékban és egyéb tevékenységekben, szándékos tanulási helyzetek teremtésével kötetlen és kötött foglalkozásokon.

Összeállítjuk:

- az alaptapasztalati formákat és alkalmakat (pl. kirándulás, kincsgyűjtés, felfedezés, anyagmegmunkálás felnőttek bevonásával stb.),

- a gyermekek közreműködésének formáit és helyét (önálló, felnőttek segítségével, óvodában, otthon),
- új tevékenységi formákat, programokat,
- az esztétikai, a művészeti tevékenységeket,
- matematikai (mennyiség-, tér- és forma ismereti) tapasztalatokat
- a tapasztalatok továbbépítésének rendjét,
- nevelői eljárásainkat az utánzási alkalmak biztosítására, a cselekvésre építő, épülő formákra, amelyek felölelik a kognitív, az affektív és motorikus személyiségkomponenseket.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére

Érzékszerveiken keresztül, tapasztalati úton ismerik meg az őket körülvevő világot. Múltbéli tapasztalataikra építve felfogja a környezet jelenségeit, eseményeit. Kialakul tér- és időészlelésük. Sokoldalú tevékenységük során formálódik és tökéletesedik megfigyelésük, megértésen alapuló emlékezésre képesek, meglátják dolgok közötti összefüggéseket, általánosításokra képesek, ok-okozati összefüggéseket felismernek. Önkéntelen figyelmük szándékos és tartós figyelem felé halad, problémamegoldó képességükre az önálló problémamegoldás jellemzi.

7. PROGRAMUNK SAJÁTOS VONÁSAI

7.1 A sajátosságok kiemelése

- A tevékenységrendszer felépítése.
- A fejlődés elősegítésére a műveltségtartalmak kiválasztásának módja: a spontán gyermeki tapasztalatokra és érdeklődésre alapozás
- A preferált játéktevékenységek figyelembe vétele.
- A műveltségi tartalmak összhangja, megjelenési formája: természetes komplexitás.
- Személyi feltételek.
- Csoportszervezési forma: vegyes életkorú csoportok, de lehetőség van az életkor szerinti -, és az egyéb szükségletek szerinti külön tevékenységekre.
- Szabadidő hasznos eltöltésének tevékenységei.
- Lehetőség arra, hogy a játékos foglalkozás vagy gyermekmunka játékba mehessen át, ill. szabad játékkal folytatódhasson.
- A gyermekek bevonása a programtervezésbe.
- Periodikák.
- Változatos szervezeti formák a rendszeres mozgáshoz.
- Sok-sok idő a szabadban.
- A tornaterem és a só szoba rendszeres használata.
- Óvoda busz üzemeltetésének lehetősége.
- Orvosi, logopédiai, fejlesztőpedagógiai ellátás.
- Zökkenőmentes bölcsőde- óvoda átmenet.

Programunkban ténylegesen is uralkodóvá kívánjuk tenni a játékot. Mindezt a játék terének bővítésével, s a játékosság érvényesítésével kívánjuk elérni. Az óvodai játék speciális színtere a 3-6-7 éves korú gyermekek játéktevékenységének, mert közösségi keretek között folyik, nevelő hatása tudatosan alakított feltételek mellett érvényesül, s a pedagógus szükség és igény szerint résztvevője és kezdeményezője annak.

Gyermeki jellemző a játék uralkodó szerepe, a játszásra való készenlét. Így a játék szinte minden életmegnyilvánulását áthatja. Ez határozza meg a program élet- és napirendjét. A játékosságot a gyermek meghatározó jellemzőjének tekintjük minden gyermeki tevékenységben.

Ennek megfelelően a játékosság a programunkban nevelésünk egészét átható alapelvként és módszerként jelenik meg. A játékosságot elsősorban játékos módszerekkel biztosítjuk. A népi játékok rendszeres alkalmazásával vidám hangulatban, játékosan őrizzük a hagyományokat, az ősinktől átmentett értékeket.

7.2 A program játékos tevékenységrendszere

A tevékenységrendszer kedvezően biztosítja az óvoda játékos jellegét. Ezt szolgálja a program komplex, játékos tevékenységrendszere, melynek elvi alapja a játérendszerben való

gondolkodás, valamint a játékoság kiterjesztése, tartalmi jegyeinek érvényesítése az egész struktúrában. A játékfoglalkozás és a játékos foglalkozás elnevezések jól kifejezik a tanulási tevékenység speciális óvodai jellegét. (Ábra a játékrendszeréről, játékos tevékenységrendszeréről.)

Jellemző vonásai:

- Játékos, mert érvényesül benne a játék vezető szerepe;
- A gyermek tudatában többnyire differenciálatlanul jelenik meg, ami a differenciálódás felé halad;
- Komplex, amely az egyes tevékenységi formák, valamint az egyes műveltségtartalmak együttes megjelenését, illetve egymásba való átmenetét jelenti;
- A cselekvés dominanciája érvényesül, a tapasztalatszerzés ehhez párosul;
- Az utánzásos tanulási forma a meghatározó az óvodapedagógus modellnyújtó szerepe mellett;
- élményszerű (az érzelmek uralkodó szerepe és a gyermekek élménygondolkodása miatt);
- A gyermekek önállóságára épít, biztosítja a felfedezés, próbálkozás lehetőségét, időt ad az ismétlésre, javításra;
- A gyermek kíváncsiságát, új iránti vágyát kielégíti ki;
- Figyelembe veszi a gyermek fokozott mozgásigényét, s azt igyekszik is kielégíteni;
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételt teremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióval éri el.

Célunk a gyermekek életkorához igazodó játékos tevékenységrendszerrel valósá tenni az óvodában a játék meghatározó, vezető szerepét. Ebben a rendszerben a szabad játék megfelelő védettséget és tiszteletet élvez, kiemelten érvényesül s tág teret kap a játékos tanulás.

7.3 Az óvodapedagógus által irányított tevékenységek szervezeti keretei

A szervezeti forma függ:

- életkortól
- tartalomtól
- a tevékenység fajtájától, jellegétől
- a tervezett tevékenységgel kapcsolatos céltól
- a helytől

Jellemzői:

- változatosak, rugalmasak, lehet spontán szerveződő szabad forma. általunk szervezett szabad forma; általunk szervezett, megadott szabályoknak alárendelt kötetlen forma; meghatározott szervezeti kereteknek alárendelt forma;
- változóak – a gyermek magatartásától (mivel a különböző tevékenységekben a gyermeki magatartásnak hároméves kortól kezdve van általánosan jellemző és egyéni

megnyilvánulási módja), a tevékenységi formáktól (fajtáktól), a hely megválasztásától, a résztvevők számától, a tapasztalatszerzés céljától függően;

- követendő, hogy ami a játékban természetesebben rögzül, azt ne akarjuk mesterséges keretek közé szorítani – a szerzett tapasztalatok további elmélyülése, rendeződése történhet kezdeményezett játékok során, óvodapedagógus által szervezett tanulás keretében, s a gyermekmunka alkalmával;

A tevékenység helye lehet:

- óvodán kívüli helyszín, a szabad
- az óvoda udvara, kertje
- a csoportszoba
- az óvoda egyéb helyiségei

Ajánlás a helyszínen végezhető tevékenységekhez:

Itt kerül sor minden, a természetben, a szabadban zajló esemény megfigyelésére és a hozzájuk kapcsolódó egyéb tevékenységekre (csak annyit foglalkoztatjuk a gyermeket a csoportszobában, amennyi elengedhetetlen)

Ilyen tevékenység ill. események lehetnek:

- a növények és azok fejlődésének nyomon követése
- az állatok életének megfigyelése és gondozása
- az éghajlati, természeti jelenségek változásainak megtapasztalása
- közlekedési eszközök megfigyelése, a hozzájuk kapcsolódó szabályok gyakorlása
- gyalogos közlekedés szabályai a járdán
- a környezet vizuális élményei
- munkálatok
- kertészkedés (óvoda udvarán, kertjében, óvodán kívül) növénygondozás, betakarítás
- állatgondozás (óvodában vagy óvodán kívül)
- ház körüli egyéb munkák: sütés, főzés, tízórai, uzsonna elkészítése, takarítás, mosás, befőzés, berendezkedés, dekorálás, stb.
- vásárlás

A megszerzett tapasztalatok, élmények szabadjátékbeli továbbvitelében a feltételeket teremtjük meg. A tanulási alkalmak keretében pedig újra idézzük, aktivizálhatóbbá tesszük a spontán és az általunk tudatosan szerzett tapasztalatokat.

7.4 A szabadidő programja

A szabadidő ténylegesen a gyermeké legyen.

A szabadidő a napi és a heti programban is biztosított a gyermekek számára. Kétféle megoldás lehetséges. Az egyikre – és ez a gyakoribb – a napnak mindig azonos időpontjában kerül sor. Emellett a rugalmasság érvényesítése szellemében az óvodapedagógus más időpontban is biztosíthat szabadidős programot.

„Vidámságok Háza”
Óvodai Helyi Pedagógiai Program

Szabadidőben a gyermekek ténylegesen szabadon választhatnak különböző programok között. Az ekkor választható tevékenységek között várhatóan a játék dominál. Szabadon: választhatják a helyet, - udvar, csoportszoba, egyéb helyszín -, az eszközöket, amelyek lehetnek nagyobb modul elemek, vagy éppen technikai vagy vizuális eszközök. Az óvodapedagógust is elkérhetik közreműködésre. A szabadidőprogram a pedagógus számára jó megfigyelési alkalom is. A szabadidő alkalmas az ún. foglalkozási eszközök ismételt birtokbavételére is.

8. PERIODIKÁK – FOLYAMATOSAN VISSZATÉRŐ ESEMÉNYEINK

A periodikák, a folyamatosan visszatérő események, ünnepek, természeti jeles napok és tevékenységek biztosítják a gyermekek számára a várakozás, a készülődés örömét és izgalmát. A tervezgetés, a programok és feladatok megbeszélése kedvezően alakítja a gyermekek perspektivikus látásmódját, s fokozza az együvé tartozás érzését.

IDŐ	TEVÉKENYSÉG
minden évben egyszer	<p>Megünnepeljük - az évszaknak megfelelően - a természet jeles napjait, hagyományos ünnepeinket, a hazafias megemlékezéseket.</p> <p>Minden ősszel megünnepeljük az óvoda születésnapját.</p> <p>Az őszi ünnepkörön belül a Márton napot, Mihály napi vásárt, a termések betakarításának ünnepét.</p> <p>A télhez kapcsolódóan: Mikulás, Karácsony, Farsang.</p> <p>Tavasszal a természet megújulása, Húsvét, Pünkösöd .</p> <p>Megköszöntjük az Anyukákat, Apukákat, Nagymamákat.</p> <p>Megünnepeljük a Nőnapot.</p> <p>Gyermeknap pikniket tartunk.</p> <p>Elbúcsúztatjuk az iskolába menőket.</p>
minden hónapban egyszer	<p>Rendkívüli nap, program a gyermekek kívánságának figyelembe vételével pl.: vendéget hívunk,</p> <p>kirándulás a természetbe, mozi, báb, ill. mese előadás vagy bábszínház, színházlátogatás hangverseny – óvodai, zeneiskolások meghívása, könyvtárlátogatás,</p> <p>“Mozogjunk együtt!” - szülők, gyermekek közös sport vagy népi játék programja, kismesterségek bemutatója</p>
minden héten egyszer	<p>Program megbeszélés.</p> <p>Mozgásos “Ki mit tud?”</p>
minden nap egyszer	<p>Teljesül a csoport egy játék és mese kívánsága</p>

9. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUSOK FELADATAI

9.1 Játék

A gyermekek mindig boldogan élnek a játék lehetőségeivel, s mindig meg is találják környezetük eseményei, tárgyai kínálta játékkalkalmakat. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Ez akkor lesz érvényes minden gyermekre, ha a külvilág eseményei, tárgyai érzelmileg is megérintik őket, és rendelkeznek a meglátás, a beleélés, az önmegvalósítás képességével. Számolnunk kell azonban azzal, hogy a gyermekeknek csak egy része rendelkezik az életkorának megfelelő játéktapasztalattal, a játszáshoz szükséges képességekkel. A másik részüknek viszont az előző éveikben a megfelelő játszás lehetőségének hiánya vagy a fejlődés ütemében mutatkozó eltérés, esetleg valamely funkció elmaradottabb fejlődése miatt nincs elégséges játékelménye.

A nagy társadalmi, tudományos és technikai változások a régi játékképet is módosították. Változott a játékkörnyezet, a játékforrások bővültek, eltérés tapasztalható az élmény- és tapasztalatszerzés formájában. A mai gyermek előtt nagyon sok érdeklődésre számot tartó játék ismeretlen. Ezek megismertetésének és megkedveltetésének legjobb színtere az óvoda.

A különböző tevékenységekhez kapcsolódó vagy más tevékenységbe átvezető játék továbbra sem veszítheti el karakterét. Azzal, hogy a játékban tanulási elemek is és munka mozzanatok is megjelennek, vagy a tanulásba, a munkába játékmozzanatok is beépülnek, csak növeli az adott tevékenység elfogadottságát a gyermekek körében.

Mindezen hatásokkal és körülményekkel számolva programunk csak a gyermekek és felnőttek közös együttműködésében látja biztosítottnak a játék meghatározó szerepének érvényesülését az óvodai életben. E program hitet tesz amellet, hogy a gyermekek harmonikus fejlődéséhez egyaránt szükség van a múltat idéző, a jelenből táplálkozó, s a jövőt előrevetítő játékokra - minden aránytévesztés nélkül. A bekövetkezett változások is indokolják a játék többféle felosztását a klasszikus, tartalmi alapon történő felosztáson túl (funkciós, szerepes, konstruáló, szabályjáték).

Ezek a következők:

A játék szociális jellege szerint:

- a gyermekek egyedüli játéka
- gyermek-gyermek közös játéka
- gyermek-felnőtt közös játéka

A kezdeményező személye szerint:

- egy gyermek
- gyermekcsoport
- gyermek-felnőtt közös kezdeményezése

A történetiségét tekintve:

- múltat idéző játékok
- a jelenből táplálkozó játékok
- jövőbe mutató játékok

A játéknak a többi játékhoz, tevékenységhez való viszonya szerint:

- önálló, szabad játék
- komplex szabad játék (több játékforma együtt, ill. egymás után)
- kezdeményezett, pedagógiai játék tanulási céllal.

9.2 Játékfajták

A manipulációs, gyakorló játékokban ismerkednek az őket körülvevő világgal, annak tárgyaival.

Megismerik, tapasztalják az anyagok tulajdonságait: színét, formáját, felületét. A szem-kéz-láb koordinációjának fejlődése nagy hatással van a feladatmegoldásra. Az egyéni, ill. adott szabály szerinti rakosgatással vizuális memóriájuk fejlődik. Az ujjakkal végzett mozdulatok során a finommozgás fejlődik. Bátorítjuk a cselekvések megismétlődését, az együttes játék során mintát adunk az eszközök használatához. Ezek a játékok gyakran vannak forgalomban. Kicsiknél a rakosgatás, a felismerés, az azonosítás már örömet jelent, és kitartásra ösztönöz. A nagyobbak serkentője az eredmény elérése, ehhez kell megtanulniuk szintén az önuralmat és a toleranciát társaikkal szemben. A játék közben adódó nehézségek leküzdése hozzájárul a probléma-megoldó gondolkodásuk fejlesztéséhez. A döntésre váró helyzetek, a gyors változások, helyzetfelismerés, az eredetiség, a kivitelezés mikéntje, a kreatív gondolkodásuk feltétele.

9.2.1 Konstruáló játék

A konstruálás fejlődésének szakaszai:

- különböző építőelemekkel folytatott játék
- alkotás félkész elemekből
- alkotások különböző anyagokból

Tárgyi eszközeivel és azok variatív felhasználásával teremt:

- tanulási szituációt
- problémahelyzetet
- megoldási stratégiákat

Fejlesztő hatása:

- kreativitás, fantázia, kombinációs képesség
- megfigyelőképesség, alkalmazkodó képesség, gondolkodás fejlődése
- alkotás öröme, szépérzék alakulása
- tapasztalati eszköz a világ megismerésére (statika, rész-egész viszonya, szem-kéz koordináció, mechanika, szín, forma stb.)

Az óvodapedagógus feladata a játéktevékenységek során:

- feltételteremtés
- segítségnyújtás a megfelelő időben, mértékben
- elmélyült figyelem, empátia
- alkalmanként (játék gazdagítására) újabb kiegészítő anyag ajánlása, ötlet, javaslat a felhasználásra
- a gyerek elképzelésének segítése, nem befolyásolása
- örüljön a megszületett alkotásnak

Időnként (pl. ünnepre készülve) közös élmény után az óvodapedagógus is kezdeményezheti nagyobb alkotás létrehozását. Közös játék/közös munka kategóriája. A modern idők játéka közül a modellező és komputeres játékokat is be lehet építeni az óvodai életbe. A konstruálás önálló játékként, de a szerepjátékkal vagy más játékfajttal kombinálva is előfordulhat a gyerek kreativitására támaszkodva.

9.2.2 Szerepjáték

A szimbolikus szerepjáték pozitív irányba befolyásolja a gyermekek erkölcsi ítéletét, szabálytudatát, önuralmát, alkalmazkodó képességét, kudarc és sikertűrését. Ezek azok a közös tevékenységek, melyek gazdagon kínálják a részvétel számtalan lehetőségét, az összedolgozás és együtt játszás bensőséges hangulatát. A gyermekek személyiségfejlődésében igen nagy jelentősége van. Szociális tanulással sajátítják el a felnőtt mintát, tanulják az erkölcsi értékeket, a társadalmi együttélés szabályait – élethelyzetek tanulása történik. A gyermekek újraalkotnak kreatívan egy-egy átélt eseményt, gyakorolják a társakkal való együttműködést, átélnek al- és fölérendeltségi viszonyokat.

Elgondolásaik megértésével, társaik érzelmeinek érzékeny észlelésével, egy-egy képzeletbeli szituáció megjelentetésével képzeletük és empátiás képességük fejlődik. A szerzett ismeretek gyakorlására is lehetőség adódik, miközben újakat tanulnak környezetüktől. Például matematikai ismereteket gyakorolnak a terítésnél, az álarcok tépett, vágott formákkal történő díszítésével. A környezet megismerése során szerzett tapasztalataikat, tudásukat használják, amikor a babákat az időjárásnak megfelelően felöltöztetik, amikor az állatok hangját utánozzák és megfelelő lakhelyet, ételt készítenek számukra. A szerepjátékban a fejlődés lehetőségének széles skálája van jelen, de ez mindig attól függ, ki játssza, milyen mélységben éli meg a játékot.

9.2.3 Szabályjáték

társas játékok, dominók, kártyák, logikai játékok, Barchoba játékok, nyelvi játékok, mozgásos szabályjátékok. Fejlesztik a logikus gondolkodást, a szociális- és érzelmi érettséget. Ezek a játékok az észlelés fejlődését, a rész-egész összefüggésének felismerését, a vizuális memória, a sorba rendezés, a különbözőségeket, azonosságok felismerését szolgálják. A szabályalkotást a gyerekek maguk is megpróbálják.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodai élet kezdeti szakaszán sokat játszunk együtt, és mindenre rácsodálkozunk a gyerekekkel. Végtelen türelemmel, szeretettel, kreatív beleélésünkkel mintát adva arra, hogy figyeljenek az eszközökben, tárgyakban rejlő játéklehetőségekre és a pozitív érzelmen alapuló társas együttlétre. Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja a játék folyamatában az

élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételt teremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióval éri el.

A még botladozó, tanácstalan gyerekek elindulásához mindig ott vagyunk, mint társ, aki segít a rátalálásban, a szervezésben, a társkeresésben, az egymás meg nem értésének konfliktusaiban, a helyes viselkedési formák elsajátításában.

Jelzéseinkkel, nyugodt magatartásunkkal, hangvételünkkel és a személyiséget tiszteletben tartó állásfoglalásunkkal olyan példát közvetítünk, mely a gyerekek erkölcsi magatartását fejleszti, ill. megkezdődik ebben a kapcsolattartásban az erkölcsi magatartásuk belsővé válásának folyamata is.

Szociális tanulással sajátítják el a felnőtt mintát, tanulják a társadalmi együttélés szabályait. A gyermekek spontán játéka és az általunk kezdeményezett játékok együttesen töltik be a gyermekek egésznapos óvodai játékterét, minden évszakban. Ezek hasznos információt nyújtanak az egyes gyermek fejlődéséről, érzelmi, hangulati állapotáról, a társas kapcsolatok, a beszéd-értelmi képességek alakulásáról.

A játéktevékenységek általános tendenciáin túl figyelembe vesszük a fejlődés egyéni sajátosságait, törekszünk az egyes gyermeket eljuttatni a játékfejlettség optimális fokára.

E megközelítésben igyekeznünk kell közel vinni a gyermekhez a technika csodáit, újdonságait, mint a természet nyújtotta lehetőségeket, s a múlt örökségét. A játszáshoz szükséges élmények gyűjtésében és a játékeszközök készítésében a szülők közreműködésére is számítunk.

Ehhez külön programokat szervezünk, tervet készítünk a játszószülők megnyerésére és foglalkoztatására.

A játékféleségek arányainál fontos a körültekintő mérlegelés. Minden egyoldalúság a gyermekcsoport várható fejlődése ellen hathat, s akadályozójává válhat a játék széleskörű kibontakozásának.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

Változatos tevékenységek gyakorlásával fejlődik önismeretük, kialakul az együtt játszás igénye. A játszócsoportok között jó társas kapcsolat alakul ki, ahol egymás játékát kiegészítik, segítik, problémahelyzetek megoldására vállalkoznak, képesek több napon keresztül azonos játékban együttesen részt venni.

Megismerkednek a játékok, építőelemek tulajdonságaival, bonyolult építményeket képesek kreálni (szín-alak-forma-nagyság), a velük való tevékenység során fejlődik finommozgásuk.

Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani, alkalmazkodnak egymáshoz, betartják a játékszabályokat. Gyűjtőmunkák - séták, kirándulások - során megismerkednek a természet "kincseivel", azokkal manipulálnak, alkotóan tevékenykednek.

9.3 Tanulás

Programunkban csak a játékos tanulásnak van létjogosultsága. A játékos tanulás értelmében figyelembe vesszük a gyermek játékos beállítódását, valamint a játék létrejöttét meghatározó körülményeket: a tartalmat, az újszerűséget, a felnőtt példáját, a gyermekek önállóságát, a tévedés, az ismétlés szabadságát, az improvizáció jelenlétét.

A játékos tanulásban ugyan az utánpótlás, a minta hat legjobban a gyermekekre, de az utánpótlásos cselekvési módokon túl a tárgyak, eszközök motivációját is figyelembe kell vennünk. Az

óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak a bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Minél kisebb (fiatalabb) a gyermek, annál inkább a játék keretében vagy játékos keretek között tanul, elsősorban utánzás, önként vállalt cselekvés révén. Akármelyik tanulási formát is vesszük alapul, mindegyik esetben építenünk kell a véletlenszerű, a spontán és a szándékos tanulásra, mint a játékos tanulást meghatározó feltételekre.

Programunk tanulási koncepciójának középpontjában a tapasztalás áll. A tanulás folyamatát az egymásra épülő tapasztalatok hierarchikus rendszere adja. Az óvodába lépő gyermek már rendelkezik némi tapasztalattal a szűkebb természeti és társadalmi környezetéről. A tanulás, a tanulásszervezés tartalmi alapját, kiindulópontját ezek a differenciálatlan, strukturálatlan tapasztalatok adják. Az óvodai élet keretei között szerveződő tapasztalat – amennyiben az érzelmi élet aktivizálódásával is jár – a személyiség magasabb rendű szerveződéséhez járul hozzá.

Az érzelmileg átélt tapasztalat azért jelentős, mert egyfelől kiinduló, alaptapasztalat egyéb tapasztalatok megszerzéséhez, másfelől pedig motiválják, aktivizálják a gyermeket a megszerzett tapasztalatokban való elmélyülésben

Mit jelent a tapasztalatok hierarchikus rendszere?

- jelenti a spontán és tudatosan irányított tapasztalatok keveredését, egymásra épülését,
- jelenti a rájuk épülő, a belőlük fakadó további tapasztalatok szerzését a játékban és a tanulásban,
- jelenti a bonyolultabb összefüggések felismerésével járó tapasztalatokat, amelyekben mind összetettebben valósul meg a gyermek önállósága, problémamegoldó képessége, kreativitása, illetve mind szembetűnőbben változik meg a gyermek viselkedése, viszonya a környezetéhez. Ez a hierarchikus rendszer a tapasztalatszerzés különböző szintjét is jelenti.

9.3.1 Kompetencia területek

Szociális képességek

- társas magatartás, közösségi szokások, együttműködési képességek (önállóság, felelősség, céltudatosság, kooperáció)
- erkölcsi megítélőképesség, udvariasság, érintkezési szokások, alkalmazkodás
- érzelmek, motivációk, beállítódás (hangulata, magatartása)
- akarat tényezők (önállóság, fegyelmezettség, kötelességtudás, kitartás, feladattudat, szabálytudat)

Értelmi képességek

- gondolkodási műveletek (fogalomismeret, tájékozottság, összehasonlítás, megkülönböztetés, következtetés, ítéletalkotás, analízis, szintézis, konkretizálás, általánosítás, számfogalom, téri-, időbeli viszonyok, szimmetria)
- pszichikus funkciók működése (koncentráció, feladattartás, figyelem, érdeklődés, emlékezet, képzelet, problémamegoldó képesség)

- érzékszervi szféra, percepció (testséma – ismeret, hallásérzékelés, látásérzékelés, tapintásérzékelés, koordinációs működés, kineztetikus érzékelés, keresztcsatornák működése, téri irányok, relációk érzékelése, időérzékelés)

Verbális képességek

- nyelvhasználat (folyamatos beszéd, beszédkedv, képolvasás, hangerő, beszéd tisztasága, mondatszerkesztés)
- verbális kommunikáció (beszédértés, nyelvi kifejezőkészség, szókincs)

Testi képességek

- nagy mozgások (mozgáskoordináció, erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség, társra figyelés, téri tájékozódás)
- finom mozgások (ábrázoló tevékenységek: rajzolás, festés, mintázás, fűzés, kézimunkázás, ceruzafogás; praktikum: öltözés, gombolás, zipzárazás, kötés)

Az óvodapedagógus feladatai:

Változatos tapasztalatszerzést támogató környezet megteremtésével, élmények biztosításával segítse az ismeretek tapasztalati, cselekvési úton történő megszerzését. A gyermeki kíváncsiság aktiválásával, felfedező, problémamegoldó tevékenységek biztosításával a kreativitás fejlesztése, sajátos látás – és megoldásmódok előtérbe helyezése. Tudás iránti vágy felkeltése, ébrentartása és kielégítése, figyelembe véve a differenciált bánásmód elvét és az egyéni képességekhez igazodó feladatadást. Elsősorban a tehetséges gyermek fejlesztésének érdekében. Szülői környezet megnyerése a közös nevelésnek, fejlesztésnek.

9.4 A tanulás értelmezése

9.4.1 Tanulási módszerek

- a módszer függ a gyermek életkori sajátosságától, testi-lelki állapotától, érdeklődésétől, kíváncsiságától;
- az eljárásokat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően célszerű kombinálni;
- a játékoság, a felfedeztetés, a ráébredés lehetősége, a gyűjtögetés, elemzés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben;
- sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapjon a gyermek, mely a konkrét cselekedetét, tettét emeli ki;
- a jutalmazás módszerei közül a simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, csoport előtt és a szülőknek egyaránt alkalmazzuk;
- a büntetés kerülendő a tanulási folyamatban, egy gesztus, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében;
- törekedjünk arra, hogy minden kisgyermek reálisan ismerje meg értékeit (testi-lelki-szellemi), de tudja, melyek a hiányosságai;

- tanulási folyamatban probléma megoldásában csak kérésre segítsünk a gyermeknek, próbáljanak minél több mindent önállóan megoldani.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

Legyen a gyermek minden újra nyitott. alakuljon kitartása, együttműködési készségei, motiváltság jellemezze a feladatok elvégzését. Tanulási képességei, gondolkodási művelői, alkalmasság teszi az iskolai tanulás megkezdéséhez.

9.5 A fejlődést segítő művelődési tartalmak

Az óvodás gyermeknek szánt művelődési tartalmak területeire, közvetítési módjára, módszereire, feldolgozási formáira, vonatkozóan eligazodást adnak a megjelölt alapelvek, a felvázolt tevékenységi rendszer, s a tanulás óvodáskori, ill. óvodai jellemzőinek bemutatása. A program szabad, rugalmas mozgásteret ad a műveltségi tartalmak mélységének és terjedelmének megválasztásában, minden egyes műveltségterület hatásában, szemléletében átfogja az óvodai élet egészét.

Mindegyik terület jelen van a gyermekek mindennapi tevékenységében, életvitelében. Itt nemcsak az óvodai tapasztalatszerzésről van szó, hanem az egyéb indirekt forrásanyagból származó spontán tapasztalatok szervezett foglalkozásokon történő integrálásáról is. Tehát az óvoda egésze a műveltségterületek befogadásának és erősítésének színterévé válik a spontán és szervezett tanulási hatások együttesével. A műveltségterületek meghatározásánál elsődleges szempontunk a gyermek érdeklődése: mindig csak annyit, amennyit a gyermek érdeklődéssel befogad. Csak a gyermek képzeletében meglévő, a gyermeket valamilyen módon foglalkoztató, a vágyaiban kifejezésre jutó és a gyermek igényeinek megfelelő témáknak és feldolgozási formáknak adunk helyet.

A mozgás, mese, vers, zene, vizuális önkifejezés szándéka és annak játéka általában a gyermekből belülről fakadnak. Az ezekkel kapcsolatos belső késztetések szinte mindig a felszínen vannak, ill. könnyen kiválthatók, mert mozgásra, érzelmekre hatók. A tevékenységeknek is egyszerűbb, gyermekhez igazodó struktúrája van, sok benne a játékelem.

Más a helyzet a környezet megismerésével. Itt az értelmi funkciók kerülnek előtérbe, itt már a tapasztalatszerzésnek kötöttebb logikája van. Ezt a helyzetet úgy lehet oldani, hogy a tartalom kiválasztása elsősorban a gyermekek aktuális érdeklődéséhez kötődjön, s a tapasztalatszerzési folyamat óvodai jellegzetességei domináljanak.

9.6 Verselés, mesélés

Óvodai nevelésünk fontos pillére a játék mellett a mese, mivel életkorilag különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. A mese képi és konkrét formában feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges megfelelő viselkedésformákat. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mese-vers teljes egészében szolgálja a program alapvető filozófiáját, mivel a gyermekben a mese-vers által kiváltott és átélt élmények hozzájárulnak a derűs, vidám, nyugodt napok

megéléséhez. A mese-vers által közvetített tartalmak hordozzák a gyermek életkori sajátosságához alkalmazható humort, életörömet, furfangot, játékot. A mese-vers formai elemei a nyelvi örömök forrása a gyermek számára: a ritmus, a dallam, az ismétlés, a különös szavak, a játékos mondatok, sztereotípiák, közmondások, szólások, nyelvi humor.

A mese-vers rendelkezik azzal a sajátossággal, hogy befogadóként is átélt örömhöz, élményhez juttatja a gyereket és mondása, játékos ismétlése, újraalkotása is funkcióörömet ad. A programban érvényesülő elvek jól szolgálják a mese-vers nélkülözhetetlen hatását.

A komplexitás elvének hangsúlyozása a gyermeki sajátosságból fakad (a tények egységben, egészben látása és megélése). A komplexitás tartalma a programban: a személyiség érzelmi összetevői között jelentős helyet foglalnak el az esztétikai érzelmek, melyet az esztétikai élmény vált ki. Ennek az élménynek a komplexitását a kisgyermekkorban a hangzás, a vizualitás együttese adja. Az irodalom a zene, a szín és forma együttese, hangulati, érzelmi azonossága felfokozza az élményt, és ehhez járulhat – az arra alkalmas irodalmi alkotás esetében – a mozgás. A komplexitás tehát elsősorban nem témaazonosságot jelent, hanem a mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedhetetlen intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az önállóság elvének megvalósítását a gyermeki szükségletek és kívánságok kielégítését is szolgálja, ha a gyermekek részesei lehetnek a mese-vers repertoár összeállításának. A gyermek saját vers és mesealkotása annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. Ez lehet egy kívánság-megbeszélő napirendi pont a hét egy napján, ahol a jövő heti kedves mese, vers kiválasztása lehet közös megbeszélés eredménye, vagy valakinek a jutalma, amit a többiek elfogadnak.

Egy ilyen alkalom fejleszti a gyermekek egyeztető technikáját, toleranciáját érvelését, a többség akaratának érvényesülését, valamint valaki más által létrehozott jónak, értékesnek az elismerését, az igazságérzet fejlődését.

A szülőkkal való együttes nevelés elvének hangsúlyossá tételéből következik, hogy az irodalmi nevelés együttes hatását tudjuk megvalósítani: az óvoda folytatja a család mese versmondását, és a család folytatja az óvodáét.

Ez a családi mesélés-verselési szokások gondos feltárását, a kedves könyvek és irodalmi alkotások óvodában történő mondását, a szülőkkal közösen létrehozott könyvtárat, a szülőkkal együtt tartott mesedélutánt (ahol a szülők is mesélnek, verselnek), a szülőkkal való szakmai témájú beszélgetéseket (ízlésformálás, tudatalakítás) jelenti.

A napirendben minden nap szerepel mese, a mesélés a csend szigete, a hozzákészülés szertartásai naponta ismétlődő mozzanatai napirendünknek. Szervezeti formái olyan alkalmak is, amelyek a családi élethez hasonlóak. Pl. mesélés egy jó hangulatú program után, alvás előtt, kirándulásokon pihentetőül.

Gyermekeink várják és kérik a mesemondást. Figyelmesen, csendben hallgatják végig, még a kicsik is, hiszen jó együtt lenni. A mindennapi mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Eközben tekintetükön látszanak a belső képek készítésének jelei, ezért is nagyon fontosnak tartjuk a többnyire könyv nélkül mondott meséket, melyek kontaktust teremtő és -tartó hatása felbecsülhetetlen.

A folytatásos mesék szálait együtt kötjük össze. A nagyobbak olyan meseszövegeket is létrehozhatnak, melyeket valós "én" történetek alkotnak. Képzelmüket is mesészerűen megfogalmazzák, pl. felhőnézegetés közben.

A mesék, versek kiválasztása és elhelyezése az év folyamán a hálótervben megtalálható. Elsődleges forrásunk a magyar népmesék és gyermekmondóka gyűjtemények. Néhány nagy írónk (Móra Ferenc, Móricz Zsigmond, Gárdonyi Géza, Csukás István, Lázár Ervin) sikeres meséjével és költőink (Zelk Zoltán, Weöres Sándor, Tamkó Sirató Károly) gyermekeknek írt verseivel egészítjük ki a válogatást.

Fontosnak tartjuk a könyvnélküli szövegtudást, melyet folyamatosan gyűjtögetünk, bővítünk emlékezetünkben, de csak azt találjuk fel, amire a gyerekek akkor és ott fogékonyak, amit a hely, az idő és a körülmények megkívánnak.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezek ritmusukkal a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki- érzelmi élményeket nyújtanak.

Mindenhez lehet kötni, séta, udvari bogarászás közben egy-egy látványt, jelenséget lehet érdekesebbé tenni általa. Sok esetben pedig jó hangulatú, ritmikus, mozgásos játék. Sokat mondogatunk játszóverseket, mondókákat. Ezek az érzelmi kapcsolat kialakításában segítenek és a kicsik számára könnyen megtanulhatóak, hiszen a játékukhoz kellene. Ilyenkor még a versélmény gyökere a mozgás, amely csak később alakul át ritmusélménnyé.

A szép magyar versek témái legyenek gyermek közeleiek, szóljanak a természetről, állatokról, játékokról, családokról. Legyenek közöttük vidám, humoros, ringató, gyors és lassú ritmusúak.

A magunk kitalálta "kicsi mesétől" az állatmeséken át sokféle szerkezetű és formájú (lánc, halmozó, verses) mesét mondunk, az "igazi" mégis a csodás elemekkel átszőtt tündérmese.

A kiválasztott meséket, verseket sorba rendezzük. Természetes rend az évszakok rendje, ehhez csoportosítunk. A természet, az időjárás, az életmód változása a gyermekek számára olyan élmény, amely sok apró megfigyelés, érzéki benyomás, újszerű játék forrása.

Az adott évszakhoz kapcsolódó verseket, meséket emlékezetben tartjuk, csak így tudunk adott pillanati helyzetekhez kapcsolódni egy-egy odaillő verssel, mondókával.

A mesék sorrendjét a terjedelem, a motívumgazdagság, az epizódok összetettsége, a szerkezeti bonyolultság foka adja meg és a helyzet, amikor elmondjuk. (pl. altatáskor lehet a folytatásos mesét, hosszabb tündérmesét a nagyobbak kedvéért elmondani)

A verseknél a hangulat, a terjedelem, a hozzátartozó játék, a ritmus változatossága szerint állítjuk össze a sort. Tapasztalataink szerint a hangulat-érzelem-alkalom egységében mondogatott versek észrevétlenül gyarapítják a gyermekek repertoárját. Az általunk elkezdett versekbe, mondókákba a kisebbek is bekapcsolódnak, a nagyobbak pedig már képesek felfogni a versek témáját, költői képeit. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A mese és a vers az óvoda életét átszövő nevelési terület, kapcsolata a zenével, ábrázolással, játékkal jól nyomon követhető.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

a gyermekek szívesen mondanak mesét, verset, mondókát, a „befogadóból” maguk is „előadóvá” válnak, tisztán, érthetően, az életkornak megfelelő fejlettségi szinten beszélnek mese, versélményeikről, kialakul a belső képalkotás képessége, ami az olvasás alapja, a mese és vers hatás megjelenik a játékban, rajzban, az egymásra hangolódásban.

9.6.1 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Elgondolásunk szerint kerüljön előtérbe:

- a természet, a környezet, a világ megismerésében a látási, mozgási, tapintási, szaglási, hallási érzékelés összerendezése, bővüljön az élményanyag, a tapasztalatszerzés a tér, forma, szín egységében.
- A formai és technikai tapasztalatszerzés, képességfejlesztés az állandóan biztosított és felhasználható anyagok és vizuális technikák segítségével.
- a gyermek alkotó- befogadó képességének, fantáziájának, élményeinek, kreatív gondolkodásmódjának kibontakoztatása, az esztétikumra való érzékenység kifejtése.
- A komplexitás szempontjából együtt kezelhetjük egyrészt a környezet megismerésére nevelés és vizuális nevelést (a természeti élmények, tapasztalatok szerzése □ vizuális megjelenítés) másrészt az irodalom – ének zene – mozgás – vizuális nevelést (a művészetek területén szerzett élmények – tapasztalatok □ vizuális megjelenítés)
- A gyermek környezetesztétikai érzékenységének és aktivitásának kibontakoztatása.
- A művészetek iránti fogékonyság, fejlesztése, műalkotások megismerése, képzőművészeti kiállítások látogatása, élményeinek feldolgozása.
- A népművészeti ágak megismerése, kézműves technikák kismesterségek kipróbálása, kézműves sarkok kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtünk lehetőséget a vizuális tevékenység során arra, hogy játékos formában történjen az anyaggal való ismerkedés, a nyomhagyás felfedezése, a tapasztalatszerzés és a képességfejlesztés.
- A vizuális technikák anyagait, eszközeit a gyermek kísérletezve próbálhassa ki, az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít.
- Tudatos tervező munkával fejlesszük a gyermekek tapasztalatait, képességeit.
- Pozitívan reagálunk a létrejött síkbeli és térbeli alkotásokra, a próbálkozásokban ismerjük fel a mozgás megjelenítését, a formateremtő szándékot, az egyedi színhasználatot, a kreativitást, mindebben erősítsük meg, dicsérjük a gyermeket. A kisgyermek firkában, felismerhető formáiban a belső világ jelenik meg, melyek megtalálják jelentésüket. Ebben az életkorban a jelentésteremtésen van a hangsúly. A gyermek képi jeleket alkot, üzen, kommunikál. Rajtunk múlik tudjuk-e ezeket az üzeneteket "olvasni".
- A vizuális technikák széles skáláját használja kiscsoportos kortól, hiszen a különböző anyagok, technikák jelentésükben árnyalják, variálják a képi üzeneteket.
- Az alkotás folyamatában négy alapvető képesség-csoport fejlesztésére törekszünk:
  - megfigyelő képesség
  - intellektuális képesség
  - emocionális képesség
  - motorikus képesség

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

a gyermekek szívesen, önként vesznek részt a manuális tevékenységekben, sok tapasztalattal rendelkeznek, és egyéni módon jelenítik meg élményeiket örülni tudnak a "szépnek", az egyéni és közös alkotásoknak tudnak beszélgetni az alkotásokról, kezd kialakulni a sajátos gyermeki értékítélet

9.6.2 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbéli játékok, a népi gyermekdalok, az énekes játékok örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészi alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

Zenei nevelésünk tartalma

A zenei nevelés során arra kell törekednünk, hogy a zenélés öröme minél tágabb értelmet nyerjen, ehhez viszont szélesebb alapokra kell helyezni a zenei nevelést. Ez a szemléletmód feltételezi, hogy:

- ne csak a szép hangú éneklésre szűküljön le a zenei nevelésünk,
- a zenei aktivitás legyen biztosítva mindenkinek képességtől, nemtől függetlenül,
- nem a zenei produkció a fontos, hanem az az érzés, élmény, amely zenélés közben éri a gyereket,
- éneklés, zenélés közben biztosítsunk mozgáslehetőséget és mozgásteret a gyerekeknek, mert az érzelmek és cselekvések egysége nyújt csak igazi élményt számukra.

Alakítsuk ki a gyerekek zenei anyanyelvét, amelynek egyik fontos feltétele, hogy minél hamarabb ismerjék meg a gyerekek az emberi hang legkülönbözőbb megszólaltatási lehetőségét. A kialakítás során felhasznált zenei anyag valódi érték legyen. Az értékekhez való eljutásig a képességek fejlesztésén keresztül vezet az út úgy, hogy az életkor előre haladtával mindig emeltebb szinten térünk vissza a tanultakhoz. Így biztosított lesz az ismétlődés élménye.

A zenei nevelés során rá kell ébresztenünk a gyerekeket arra, hogy hangjukkal, mozgásukkal képesek a szépség létrehozására az újraalkotás és az egyéni improvizálás során is. Építenünk kell kimeríthetetlen találékonyságukra, ötletgazdagságukra is.

10. A ZENEI NEVELÉS MEGFOGALMAZÁSÁNAK FELTÉTELEI

10.1 Személyi feltételek

Zenei nevelésünk koncepciója olyan óvodapedagógust feltételez, akinek a zene mindig nagy szerepet játszik az életében.

Birtokolják a zenei önkifejezés tág eszköztárát. Sok dalt, mondókát, énekes játékot ismernek, amelyeket nemcsak a megtanításhoz, hanem váratlan helyzetekben is fel tudnak használni. Nem feladatként élik meg a zenei nevelést, hanem élményátadásként. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé a felnőtt minta spontán utánzása.

10.2 Tárgyi feltételek

Csoportszobáinkban van egy zenesarok, ahol megtalálhatók a dallamjátszó hangszerek (furulya, xilofon, stb.), a ritmushangszerek (dob, cintányér, háromszög, stb.), emlékeztető a tanult mondókákról, dalokról, van lehetőség arra, hogy valamilyen hangot adó zeneszerszámokat készíthetnek a gyerekek a legegyszerűbb anyagokból (fa, papír, szeg, kavics, dobozok, stb.).

Az óvodapedagógus feladatai:

A környezet hangjainak, zörejeinek megfigyelésével, énekléssel, zenéléssel a gyermekek éneklési kedvének felkeltésével, zenei fogékonyságának alapozásával kezdünk.

A közös éneklés, mondókázás, népi játék és a népi gyermektánc segítségével, az együttes élmény biztosításával, a közösséghez való alkalmazkodás és magatartásformálás, játékos jókedv megteremtésével a zenei anyanyelvi örökség gazdagítását biztosítjuk.

A fejlesztés szempontjából figyelembe vesszük, hogy a gyermek a családban milyen zenei élményeket kapott, ennek ismeretében kezdjük meg zenei fogékonyságának megalapozását.

Az ének, zene ugyanúgy része a napi tevékenységeknek, mint a mese, vers, vizuális tevékenység vagy a mozgás. Időtartamát nem korlátozzuk. A zenei esztétika a nevelés szempontjából kiemelt helyet kap. A kodályi alapokra épített, Forrai Katalin által kidolgozott ÉNÓ ma is munkánk útmutatója, remek megalapozója az óvodai zenei nevelésünknek. Biztosítja a néphagyomány megőrzését és a zenei nevelés színvonalának emelését.

A felhasznált zenei anyag egyben a tartalma munkánknak. A beszoktatás szerves részéhez tartozik a dallam, a ritmus és a ritmikus mozgás (pl. altatók, hintáztatók, tapsoltatók, ringatók). Ezek kellemes hatása feszültségoldó, nyugtató, az ölbé vétel pedig a testi közelség biztonságosságát érzékelteti. A nagyobbaknál támaszkodunk a zene közösségformáló erejére: körjátékok, táncok szépségének felfedeztetésére, amelyek spontán ismereteket nyújtanak a térformák érzékeltetéséhez, és fokozzák az esztétikai élményeket.

A népszokásokat, a hagyományok dalait, játékeit, más népek énekét az évszakok adta lehetőségekhez kapcsoljuk. Ehhez kapcsolódnak a gyermekeknek írt műdalok is. A zenehallgatási anyag kiválasztásánál szintén figyelünk az évszak adta lehetőségekre, eseményekre. A zenei nevelés kapcsán is megjelennek a természetes anyagokból készült eszközök. Egy-egy zenei feladat megoldásában előkerülnek a bábok, maskarák, fejdíszek. Nagy hangsúlyt kap a természet hangjainak megfigyelése, hallgatása. A dalos játékokhoz

folyamatosan bővítjük eszközkészletünket, amelyben az eredetiségre, természetességre törekszünk.

A zenei alkotó fantázia a gyermek személyiségétől függ: egyaránt jellemezhet kisebb és nagyobb életkorú gyermeket. Ez a rögtönzésekben, kitalált dallamokban nyilvánul meg.

A klasszikus zenehallgatás a zenei tevékenység legnyugodtabb része. A "Csend szigetéhez" hasonlítható. Ehhez is nyugodt légkörre van szükségünk, mert a zenei élményjuttatás csak így érheti el célját. Történik hangszerrel, élő zenével ill., ritkán gépzenével. A zenehallgatási anyag megválasztásánál vesszük figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek identitásához szükséges lehetőségeket.

Elgondolásunk szerint a zenei tevékenység beépíthető gyermekeink játékába. Ezért a zenei ízlés formálása (csak tiszta forrásból), a jó zenei légkör és a jó hangulatú játék feltételeinek kialakítása érdekében minden alkalmat megragadunk az énekelgetésre, mondókázásra, játékdal fűzésre.

A játékdalokhoz, mondókákhoz természetes módon kapcsolódik a zenei képességfejlesztés: zenei ritmusérzés (metrum-, ütem-, ritmus-, tempóérzés), zenei hallás, (tiszta éneklés, dinamikai- és hangszínérzés) zenei emlékező- és reprodukáló képesség, belső hallás, zenei formaérzés. Mindez tőlünk igényel tudatos munkát, nem a gyermekeknek jelent külön feladatot, így nem megy az örömteli éneklés a játék rovására.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

A gyermekek felszabadultan, örömmel játszanak dalos játékokat, önállóan is kezdeményezik azokat, tisztán énekelnek, tevékenységeiket alkalmanként dallal, mondókával kísérik, zenei képességeik (egyenletes lüktetés, dalritmus, zenei fogalmak, stb.) egyéni képességükhöz mérten megfelelő alap az iskolai zenei neveléshez.

10.2.1 Szervezett mozgás

Programunkban a mozgás jelentős helyet foglal el. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségének szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyváltoztató-, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza. A különböző szervezeti formák (képességfejlesztő foglalkozás, kötelező és kezdeményezett frissítő mozgás, a szabadban kezdeményezett mozgásos játékok, mozgásos Ki mit tud?) együttes alkalmazásával biztosítható:

- Sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.
- A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása, kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.
- A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek óvodai életünk

egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére.

- A spontán, a játékban megjelenő mozgásos tevékenységnek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelésünk mindennapján a gyermekek számára lehetőséget biztosítunk. Törekszünk a szabad levegő kihasználásra, kirándulások szervezésére, kiaknázva az ovibusz által nyújtott lehetőségeket is.

A fenti feladatok maradéktalan megvalósításához az óvodapedagógusaink sokirányú tevékenységet végeznek. A természeti erők (napfény, levegő, víz) kedvezőhatását akkor tudjuk kihasználni, ha a szervezett mozgás lehetőségét a szabadban tervezzük, irányítjuk. A tárgyi feltételek megteremtésekor gondolunk arra, hogy csak tiszta, balesetmentes környezetben érhető el megfelelő eredmény. A napi kétszeri frissítő mozgás jól egészsíti ki a képességfejlesztő foglalkozások hatását, a mozgásos “Ki mit tud?” szervesen kapcsolódik a jelzett feladatok megoldásához.

Az egészséges életmódra nevelésben a mozgás dominanciájának érvényesítése változatos, a 3-7 éves gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő mozgástartalommal valósul meg.

A fejlesztés tartalmát döntő mértékben a természetes gyakorlatok képezik:

Járások, futások, ugrások, dobások, kúszások, csúszások, mászások, függések. Jelentős helyet foglalnak el az egyensúlygyakorlatok, az egyszerű gurulások, átfordulások, valamint a labdával végezhető gyakorlatok a különböző szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok, természetes járások, különböző járásmódok. Valamennyi szervezeti formában alkalmazhatók a futó és fogó játékok, egyéni, páros és csoportos versengések, sor- és váltóversenyek. Mindezek a mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

A szervezett mozgás különböző szervezeti formáinak időtartamát rugalmasan, a gyermekcsoport aktuális fejlettségi szintjéhez, időjáráshoz, napirendhez igazodóan célszerű terveznünk.

A képességfejlesztő foglalkozások javasolt ideje 20-40’

A frissítő mozgásoké 3-15’

A mozgás szervezésekor döntő mértékben a fokozatosság, játékosság, a gyermeki szükségletek figyelembe vétele, az egyéni bánásmód, a társra figyelés és differenciált fejlesztés elvét érvényesítjük. Az élményszerűség és tevékenykedtetés csak akkor valósítható meg, ha a mozgáshoz megfelelő helyet, esztétikus, sokféle eszközt biztosítunk, s ha magunk is aktív részesei vagyunk a tevékenységnek.

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

A gyermekek szívesen, bátran, biztonságosan és összerendezetten mozognak, tudnak környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat, jó az állóképességük, fizikai teherbírásuk, tudnak szabályokat elfogadni és alkotni, sikert és kudarcot megfelelően kezelni.

10.2.2 A külső világ tevékeny megismerése

A 3-6-7 éves korú gyermek minden tevékenysége – a manuális és az intellektuális is – a világ, a szűkebb és a tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet megismerésével is kapcsolatba hozható, miközben nemcsak értelmi képességei fejlődnek, hanem a magatartása is formálódik.

Programunk a környezet megismeréséhez kapcsolódóan két nagyobb területen jelöli meg a tapasztalatszerzés tartalmát:

Természet – ember, ember és társadalom

Ha "a gyereket a valóságba akarjuk belenevelni, akkor helyezzük is bele." Vagyis elsősorban azzal hozzuk közvetlen, életszerű kapcsolatba, ami a saját családi, óvodai, lakóhelyi környezetében megtalálható és akkor, amikor az éppen időszerű.

Az óvodáskorú gyermek tapasztalatait, megszerzett elemi ismereteit alkalmazni, értelmi erőit képességeinek megfelelően mozgósítani, és környezetbarát módon viselkedni csak akkor tud, ha az óvónő messzemenően figyelembe veszi a folyamat megszervezésekor azokat az életkori jellemzőket, amelyek meghatározzák a környezet többoldalú megismerését. Segítse elő a gyermek önálló vélemény alkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt kell helyezni a környezettudatos magatartás formálás alapozására, alakítására.

Az óvodás korú gyermek megismerő tevékenységére az önkéntelen folyamatok dominanciája jellemző, vagyis elsősorban azokra a spontán szerzett tapasztalatokra építünk, azokkal a jelenségekkel foglalkozunk, amelyekre a gyerek rácsodálkozik, amelyekről kérdez.

A gondolkodás fejlődését bizonyos szakaszosság (szemléletes cselekvő, szemléletes képszerű, nyelvi vagy elő-fogalmi gondolkodás) jellemzi, de mindemellett a gyermek képes a kilenc gondolkodási alpművelet alkalmazására.

A környezet tényeinek, jelenségeinek megfigyelése, egyrészt elsődleges forrásanyaga, élménye a játéknak, másrészt kezdetben a játék teremti meg a környezet megismerésének feltételeit. Többnyire nem is lehet (nem szabad) elkülöníteni, a játékot és a környezet megismerését, hiszen pl. amikor a gyerek a homokozóban "süteményt" készít, vagy alagutat épít, egyben azt is megtanulja, hogy az anyagok másképpen formázhatók száraz illetve nedves állapotban.

A fentiekén túl azonban azzal is számolnunk kell, hogy a tapasztalatszerzés tartalmában olykor elkülönül a játéktól annak ellenére, hogy időben egybeesik pl. a játék közben fedezi fel a gyerek, hogy kisütött a nap, a madarak vígan lakmároznak a madáretetőben, stb.

Idő és tartalmi elkülönülés: a természetes környezetben, szabadban szervezett irányított megfigyelések.

Ezzel az elkülönülési tendenciával annál inkább számolnunk kell, minél jobban bővülnek a gyerekek ismeretei. A fentiek főként a szabadon választott, spontán játékokra vonatkoznak és nem az óvónő által stimuláltakra. Az utóbbival az egész óvodáskorban megőrzi a környezeti nevelés az egymásba fonódottságát. Ugyanaz vonatkozik a munkára is: vagyis minden munkavégzés egyben a környezet megismerése is!

Feladatunk ebben a folyamatban az, hogy segítsük a gyereket főként olyan tapasztalatok, szokások és attitűdök elsajátításában, melynek eredménye a személyiségfejlődésben a környezetbarát magatartás. A feladat megvalósítása, a cél elérése érdekében a gyermeknek ismernie kell a közvetlen természeti, társadalmi, tárgyi környezet tényezőit, jelenségeit, fel kell fedeznie ok-okozati összefüggéseit, viszonyait. Mindezt a mi segítségünkkel történik, nem csupán koordinálója vagyunk a folyamatnak, hanem minta is abban, hogy milyen viszonyt kell kialakítani, s hogy hogyan kell okosan szeretni, védeni, ápolni és fejleszteni azt a miliőt, amelyben élünk.

Ehhez meg kell tanítanunk a természetben való viselkedést, a környezet élőlényeivel szembeni pozitív magatartást. A szokások, szokásrendszerek kialakításával érzelmekre építjük a tudatos védelem igényét a gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve, játékos formában.

A megfigyelések, a megismerés és az érzelmek útján formáljuk értékrendjüket, és végezzük a szülőföld szeretetének megalapozását.

Mi, a gyermekekkel együtt élő felnőttek a nap minden percében lássuk meg és vegyük észre a tevékenységek közbeni lehetőségeket.

Építsünk a gyermekek egyéni élményeire, tapasztalataira, vagy mi magunk biztosítsunk olyan jellegű élményszerzést, mely lehetővé teszi a szűkebb, ill. tágabb környezetünkben végbemenő folyamatok megláttatását, az azokban való tevékeny részvételt. Figyeljünk tudatosabban a környezet, ill. természetvédelem fontosságára, a természetszemlélet formálására, olyan hagyományok beépítésére az óvodai életbe, mely szebbé, gazdagabbá teszi a gyermekek életét (Takarítási világnap, Állatok- Víz- Föld- Madarak és fák napja, Környezetvédelmi világnap).

A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja azok védelmét az értékek megőrzését.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a néphagyományok, a családi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét.

Mindennapi tevékenységünk során segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességei fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

A környezet mennyiségi, téri, alaki, nagyságbeli viszonyai

A környező világ a maga komplexitásában jelenik meg a gyermek előtt, de annak jellemzőit, tartalmát csak fokozatosan képes felfedezni és megismerni. A természeti, társadalmi és tárgyi környezet matematikai jellemzői mindvégig jelen vannak, de felismerésükhöz a pszichikus fejlődés folyamatosan és fokozatosan teremti meg a belső feltételeket.

Ezért 4-5 éves korig a tevékenységekben természetszerűen megjelenő spontán alkalmakat ragadjuk meg, illetve olyan játékokat kezdeményezünk, amelyek alkalmasak a matematikai tapasztalatok gyűjtésére.

A számlálgatás, méricskélés, a tér alakítása, az irányok megszervezése, hasonlítások, összegyűjtés és szétválasztás, párosítás, az időbeliség felfedeztetése, megnevezése, a formák letapogatása játék közben természetes tevékenység.

Pl. építőjáték közben: **kicsi-nagy, alacsony-magas**

- csipkebogó vagy gesztenyelánc: **rövid-hosszú**
- bújócskánál: fa **mögé**, pad **alá**, stb.

Fontosnak tartjuk, hogy tudatosan figyeljünk ezekre a lehetőségekre, nevezzük meg a térbeli, mennyiségi és formai vonatkozásokat.

Az 5-6-7 éves gyermekek számára a természeti, emberi, tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól az említett alkalmakon kívül indokolt a matematikai tapasztalatszerzés elkülönülése (tapasztalataik felhalmozódása, megismerő folyamataik fejlődése, a következő életszakaszra való közvetlenebb felkészülés).

Fentiekkal e tevékenységi és tapasztalatszerzési forma játékoságát, komplexitását, az óvodáskor utolsó szakaszában önállóságát hangsúlyozzuk.

E felfogásban a gyermek spontán és tudatosan alakított feltételek mellett matematikai tartalmú tapasztalatokat szerez, felismeri a mennyiségi, alaki és térbeli viszonyokat, fejlődik tér-, sík-, forma és mennyiségsszemlélete, alakul ítélőképessége, fejlődnek értelmi képességei.

A matematikai tapasztalatszerzés folyamatos, többnyire utánzásos, játékos tevékenység, amely az egész nap folyamán megjelenhet spontán helyzetekben, az általunk kezdeményezett és szervezett foglalkozásokon.

Többféle tapasztalatszerzési forma közül választhatunk tekintettel a gyermekek óvodáskori pszichikus jellemzőire, fejlődési mutatóira, megelőző tapasztalataira, aktuális érdeklődésére.

A matematikai tapasztalatszerzés lehetséges formái megegyeznek az óvodai tanulás egyébként is alkalmazható formával:

- utánzásos minta- és modellkövetés,
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás,
- tanulás az óvodapedagógus által kezdeményezett és szervezett foglalkozásokon.

A matematikai tapasztalatszerzés tartalma:

- halmazokkal végezhető műveletek,
- geometriai tapasztalatok (síkban, térben),
- számfogalom előkészítése, megalapozása (számlálás, mérés)

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végére:

A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően megtanul tájékozódni és eligazodni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben.

Nyitottá válnak e környezet iránt, ismerik az állatokat, növényeket - óvják és védik, gondozzák azokat - pozitívan fejlődik tenniakarásuk, a munkához való viszonyuk, nő feladattudatuk, kitartásuk. Ismerik lakóhelyük, születési helyük nevét, lakcímüket, testvéreik, szüleik nevét, foglalkozásukat. Ismerik lakóhelyük jellemző és az általános közlekedési eszközeit, szabályait.

Felfedezik és megismerik az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat, matematikai fogalmakat, melyek környezetükben rejlenek.

10.2.3 Munka jellegű tevékenységek

A tevékenységben gazdag óvodai élet jellemző, de egyben sajátos formája a gyermeki munka, a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

- Jellemző, mert minden óvodai intézményben megjelenik, az önként, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.
- Sajátos, mert több tekintetben hasonlóságot mutat a játékkal és a cselekvő tanulással, ugyanakkor nem azonosítható velük, mert eredménye van, s az önkéntes jelleg is korlátozott.
- Jellegzetes, mert sokszor egybefonódik a játékkal, olykor pedig más tevékenység folytatása vagy önálló tevékenységként jelenik meg.
- Társas, mert a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások munkájának elismerésére nevelés egyik formája.

Mint ilyen hozzájárul a gyermek elsődleges és másodlagos szükségleteinek, vágyainak kielégítéséhez, motivációja, képességei, tulajdonságai és szokásai fejlődéséhez. Az óvodánkban különösen fontos hangsúlyoznunk a munka motiváltságát. A folyamatos és rendszeres tevékenység a gyermeki önállóság kibontakozásának, valamint a közösségi kapcsolatok erősödésének is fontos eszköze.

Programunkban a munka kétféleképpen jelenik meg:

- egyfelől önálló tevékenységként,
- másfelől az előforduló komplex tevékenységek részeként

A gyermeki munkaalkalmak biztosításának célja a munka belső szükségletként való megjelenése (a munka megszerettetése), hogy az épüljön be a gyermek önmegvalósító, önfejlesztő tevékenységének sorába. A sokféle, változatos, munka-jellegű tevékenységek során oly készségek, tulajdonságok, szokások - önkéntesség, önállósági törekvés, nyitottság, megismerési vágy, aktivitás, érdeklődés, kitartás, stb. - kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, kötelesség-teljesítését.

A gyermeki munkatevékenység megjelenési módjai:

- A felnőttel közösen végzett munka lehet:
  - a felnőtt mellett annak megfigyelése, kisebb segítségadás,
  - a felnőtt munkájának aktív segítése
  - “egyenrangú” félként való közreműködés a munka elvégzésébe,
  - közös munkában önálló részfeladat elvégzése (egyénilag vagy csoportosan).
- A gyermek önálló tevékenysége
  - előzetes megbeszélés utáni munka közvetett segítségadás mellett (alkalmi megbízatás, játékmosás, javítás),
  - rendszeres munkafeladat (önkiszolgálás, naposi munka),
  - a munka gyermeki kezdeményezést
- A gyermekek közös tevékenysége
  - már ismert, megszokott munkafolyamatok, munkaalkalmak több gyermek közös együttműködésével (terem-, ill. udvarrendezés, növény- és állatgondozás),
  - újfajta megbízatás közös elvégzése (kicsik fogadása, kiállítás közös előkészítése),
  - önálló munkaalkalmak keresése, kezdeményezése.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

- Számolunk a család elsődleges alapozó szerepével, de pedagógiai tudatossággal hassunk is rá.
- Minden munkaalkalom kellően motivált legyen.

- A munka a gyermekek által kedvelt tartalomra és munkaformára irányuljon. Ez lehet ismert munkatevékenység, ismert környezeti tartalomhoz kapcsolódó munkaalkalom (pl. palántázás, állatetetés, levélgyűjtés stb.).
- A gyermekek közötti együttműködéssel kapcsolatos tapasztalatokra épüljön.
- A munkafeladat igazodjon a gyermek aktuális fejlettségéhez és a gyermekek egyéni fejlődési jellemzőihez.
- A gyermekek a munka elvégzésében közvetlenül vagy közvetve érdekeltnek legyenek.
- A gyermeki munkavégzés rendszeres, folyamatos és minden életkornak megfelelő legyen:
  - vannak állandó, évszaktól függetlenül jelenlévők (önkiszolgáló munka),
  - vannak alkalmoszerűek (otthoni megbízatás),
  - időszakosak, pl. évszakok kínálta alkalmak (levél-, hó seprés, gallygyűjtés), készülődés jeles- és ünnepnapokhoz.
  - Figyelembe kell vennünk az óvodapedagógus a gyermek belső feltételeit!
Építenünk kell
    - a gyermek játékos beállítódására,
    - alakuló feladattudatára,
    - tevékenység és utánzási vágyára,
    - önállósági törekvésére
- A munka elvégzését folyamatos, pozitív indíttatású értékelés kövesse.
- A feladatok elvégzéséhez nyugodt légkört, megfelelő játékosságot, gyakorlási lehetőséget, biztonságos munkaeszközöket, időt és helyet biztosítunk.
- Az egyéni és közös munkavégzést mindig követi az értékelés valamilyen formája, ön-, egymás-, óvónő értékelése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

A gyermekek képesek alapvető személyes szükségleteik kielégítésére;

bekapcsolódnak a közös feladatokba; szűkebb környezetük rendjében igényesebbé válnak; segítenek a kisebbeknek és a rászorulóknak.

11. AZ ÓVODA ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI

Jelentősége, helye az óvoda életében:

- változatosságot, hangulatot visz be a csoport és benne az egyes gyermekek életébe, mindennapjába
- biztosítja a perspektivikus gondolkodást és a várakozás örömeinek átélését
- alkalmas újfajta tevékenységek bevezetésére, átélésére
- az ünnep- és jeles napokra készülődés erősíti a szociális érzelmeket, hozzájárul a szociális értékek megalapozásához
- meghatározza az előző napok, a hét programját.
- lehetőség az élmények ismételt átélésére

Szervezési feladatok

- Az előkészület fázisában is építünk a gyermekek gondolataira, számítsunk közreműködésükre
- Egész évre szóló tervet készítünk. Figyelembe vesszük a jeles napok jellemzőit, a helyi sajátosságokat, szokásokat
- Előre átgondoljuk, hogy a szülőket mikor, milyen formában szándékozzuk bekapcsolni. Ennek is megteremtjük hagyományait. Szülői értekezleten megismertetjük terveinket. A véglegesítésnél figyelembe vesszük a szülői javaslatokat is.
- A csoportszoba (az udvarrész) külsőségeiben is sugározza a jeles napok hangulatát
- Az éves program nem túlzásfolt. Gondolunk a gyermeki élményemlékezet tartosságára, az ünnepek utóéletére.
- Minden ünnep- és jeles nap eltérő hangulatú, de az előkészületek állandóan ismétlődő mozzanata fontos (pl. milyen napra készülünk).

Ünnepeink:

- Őszi ünnepek:
  - Ovi születésnap
  - Márton nap
  - Mihály nap
- Téli ünnepek:
  - Mikulás
  - Karácsony
  - Farsang
- Tavaszi ünnepek:
  - Húsvét
  - Pünkösöd

Anyák napja

Évzáró

- Megemlékezések:

Március 15.

Születésnapok

- Egyéb rendezvények

Kihívás napja

Gyermeknap

Búcsúztató

12. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

12.1 Óvoda-család kapcsolat

"Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését, Ennek alapvető feltétele a családdal való együttműködés..." (Óvodai nevelés országos alapprogramja, 9. old.)

Az együttes tevékenységet a már felsorolt okok miatt nagyon fontosnak tartjuk, de ezen túlmenően nagy segítséget jelenthet a szülők és az óvónők nevelőmunkájában, az egységes nevelési elvek, elvárások kidolgozásában. A kölcsönös tapasztalatszerzés, a jó példa fejlesztő hatású, gazdagítja a gyermekek érzelmi életét.

A szülők ismeretei bővülnek azáltal, hogy jobban megismerhetik az óvoda belső világát. Ötleteket meríthetnek, pedagógiai fogásokat sajátíthatnak el, melyet a mindennapi gyakorlatban hasznosíthatnak.

Az óvónők is jobban megismerhetik így a családok életét, felfogását, a gyermek családban elfoglalt helyét, tulajdonságait. Nevelőmunkánkhoz elengedhetetlen a gyermekek "előéletének", az otthoni szokásoknak az ismerete.

Célkitűzéseink

- Óvodánk legyen nyitott használóival és a környezetével szemben.
- Ne csak "átjárhatóságot", "betekintési lehetőséget" biztosítsunk, hanem a ráérő szülőket, nagyszülőket vonjuk is be mindennapi életünkbe.
- Hasznosítsuk ötleteiket, élményeiket.
- Kölcsönösen ismerjük meg és egyeztessük elvárásainkat az azonos követelmények állítása érdekében.
- A szülők ismerjék meg a 3-6 éves gyermekek életkori sajátosságait, az óvónők pedig az érkező gyermekek tulajdonságait.
- Fontos a gyermekek tisztelete, szeretete és a másság elfogadása.
- Ismerjék meg a szülők az óvoda dolgozóinak törekvéseit, lelkiismeretes munkáját.
- Legyen általánosan elfogadott érték mindenkinél a szerénység, udvariasság, kedvesség, segítőkészség.
- Elengedhetetlen az óvónők kezdeményezése, leleményessége, ötletessége, kreativitása, határozottsága, ugyanakkor problémaérzékenysége is.

Az együttműködés formái

- Beirtáskor kölcsönös ismerkedés:
- Az első szülői értekezleten az óvoda szokásainak, dolgozóinak bemutatása, csoport - ill. óvónő választása.
- Az óvónők meglátogatják a csoportjukba felvett új gyermekeket
- Az új gyermekek fogadása, beilleszkedésük segítése "anyás beszoktatás" lehetőségének biztosításával
- Napi találkozások, információcsere
- Nyílt napok

- Rendezvények, közös programok:
  - munka- és teadélután
  - családi sportprogram
  - vidám vetélkedők
  - közös kirándulás
  - tereprendezés, udvar gondozása
  - közös ünnepek, óvodabál

A program részletes kidolgozása a nevelőtestület és a szülők vagy képviselőjük közös feladata, mely az óvoda, illetve a csoportok éves tervében fog szerepelni.

12.2 Óvoda-bölcsőde kapcsolata

Tekintettel arra, hogy intézményünkben bölcsőde is van, természetesen már a kezdetekkor arra törekszünk, hogy a bölcsődébe járó gyermekeket is megismerjük. A speciális lehetőségek (só szoba, tornaterem, az udvar) kihasználása.

Közös programokat szervezzünk és lehetőséget teremtünk a szülőknek is az óvodai élet megismerésére. Alkalmanként élünk a lehetőséggel, hogy esetleg már két és fél éves korban átkerülhessen az óvodába, ha a gyermek fejlettségi szintje, a szülő kérése és a bölcsődei-óvodai létszám is megengedi.

12.3 Óvoda-iskola kapcsolata

Évek óta jó kapcsolatot ápolunk a város iskoláival. Meghívást kapunk „Ovi Olimpiára”, ahol versenyjátékokon keresztül ismerkedhetünk a tanítónéikkel, vagy játékos tanórán vehetünk részt, betekintést nyerve az iskolai életbe. A sporttagozatra való jelentkezést megkönnyíti, hogy mozgásos játékok alkalmával kibontakozhatnak tehetséges gyermekeink, akiket szeptembertől szeretettel várnak az adott intézménybe. Szórolapok segítségével, személyes találkozók szervezésével segítjük az iskolai beiratkozást, illetve a Szülők döntését az iskolaválasztással kapcsolatban.

A kapcsolattartás formái:

- kölcsönös látogatások
- alkalmankénti közös programok
- tájékoztatás az iskolába készülők szülei részére
- az iskolai beilleszkedés tapasztalatainak megbeszélése

12.4 Egyéb kapcsolatok

- A Fenntartóval – vagyis az intézmény tulajdonosával, napi kapcsolatban állunk, folyamatos az információcsere az intézmény működésével és az aktuális feladatokkal kapcsolatban.
- Nevelési tanácsadóval, Logopédiával, Tanulási képességeket vizsgáló bizottsággal.

A kapcsolattartás formái:

A gyermekek problémáinak feltárása a nevelési év elején, illetve folyamatosan az óvodában történik logopédus és fejlesztőpedagógus megbízásával.

Amennyiben ez nem elegendő, akkor a szakszerű, speciális foglalkoztatás a szakintézményben - szülői közreműködéssel - valósítható meg.

- Egészségügyi szervekkel
- Gyermekorvos rendszeresen látogatja az intézményt külön megállapodás szerint.
- Védőnő, ÁNTSZ, Családsegítő Szolgálat
- Művelődési Házzal, Mozival, Könyvtárral
- Szakmai szervezetekkel
- Magyar Óvodapedagógiai Egyesülettel, Képző Intézetekkel, Társ óvodákkal.

A kapcsolattartás formái:

- kölcsönös tájékoztatás
- időszakos szűrés, ellenőrzés az óvodában
- gyermekműsorok látogatása
- könyvkölcsönzés
- kiállítások megtekintése, rendezése
- tevékeny részvétel szakmai programokon,
- továbbképzés, tapasztalatcsere,
- pályázati lehetőségek segítése,

13. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére 6 – 7 éves korra belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, melyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges, amelyek mindegyike egyaránt fontos a sikeres iskolai munkához:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finom mozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodás kor végére nyitott érdeklődésével készen áll a iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszi az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés. Megnö a megőrzés időtartama. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, növekszik tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét. Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érette válnak az iskolára, kedvező iskolai légkörben készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására. Képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését, feladattudata kialakulóban van, kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben

13.1 A gyermekek folyamatos megfigyelése

A megfigyelés, a gyermek fejlődésének folyamatos követése és értékelése a pedagógiai tevékenység kiindulópontja, de egyben az eredményesség mutatója is. Fontossága miatt ezzel kapcsolatban sem nélkülözhetjük a játékos, derűs légkört. Minél gyermek közelebb formákkal és módszerekkel akarunk tájékozódni a gyermekek fejlődéséről, aktuális fejlettségéről, annál realisabb képet kapunk tájékozottságukról, képességeikről, magatartási jellemzőiről, egész személyiségéről.

Az információ gyűjtés formái:

- találós, érdekes, játékos hangulatú kérdések,
- változatos tevékenységformák kezdeményezése,
- érdekes helyszínek kiválasztása,
- vonzó figyelemfelhívó tárgyak, eszközök bevonása,
- a gyermekek teljes körű aktivizálása, az óvodapedagógus érdeklődő példája.

Irányulhat:

- a gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek mélységére, témáira,
- a tapasztalatok birtokbavételének, megőrzésének, felidézésének alkalmazásának mértékére,
- az önálló alkalmazás formáira,
- a gyermekek viselkedésében, (szokásaiban) bekövetkezett változásokra.

Kapcsolódhat:

- az alap tapasztalatszerzéshez (a gyermekek érdeklődéséhez, képességeikhez),
- a tapasztalatok alkalmazásának formáihoz,
- a gyermekek viszonyrendszerében bekövetkezett változásokhoz,
- a gyermekek mindennapi, spontán megnyilatkozásaihoz,
- a konkrét tartalmi ismeretek gyakorlásához.

13.2 A fejlődés nyomon követése

A gyermekekről feljegyzéseket kell készíteni fejlődésük nyomonkövetéséről kötelező dokumentumokban, továbbá az óvodapedagógusok által készített – nem kötelező – dokumentumokban, mely tartalmazza:

- anamnézist
- a befogadást, a beilleszkedés jellemzőit
- a fejlődés nyomon követését
- SWOT 5 évesen, hogy objektív, teljes képet tudjunk alkotni a gyermekről és meg tudjuk tervezni a fejlesztés irányát
- SWOT 6 évesen, hogy a szülőt tájékoztatni tudjuk a gyermek általános fejlettségéről, illetve ha szükséges, a Nevelési tanácsadó, egyéb Szakértői bizottság részére képet tudjunk adni.

Iskolaérettségi mutatók

- mentális képességek
- kognitív képességek
- szociális képességek

A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén:

A testi érettségét az orvos állapítja meg.

A pszichikus érettség hiteles ismerői az óvónők és a szülők. Az óvónők folyamatos megfigyelése, az együtt eltöltött hosszú idő, mélyebb és igazabb véleményhez vezet, mint a teljesítményszintek mérése, különleges vizsgálatok sora az iskolaérettség megállapításához. (Kivételek ez alól az átlagostól eltérő, problémás gyermekek. az ő esetükben a megfelelő szakember közreműködése szükséges.)

Iskolaérettnek tekinthető:

- a gyermek, ha érdeklődő és kíváncsi,
- ha képes bizonyos ideig elmélyülten foglalkozni a választott, vagy ajánlott dolgokkal,
- ha önállóan, leleményesen oldja meg a problémahelyzeteket,
- ha játékában ötletei, elképzelései vannak, amihez a kivitelezés módját is keresi,
- ha az elkezdett dolgokat, játékokat befejezi,
- ha figyelmesen hallgatja a mesét,
- ha képes felnőttekkel, társaival beszélgetni nyíltan, szorongásmentesen,
- ha tud kompromisszumot kötni,
- ha jól utánoz, társai és a felnőttek elképzeléseit többnyire megérti,
- ha szeretne megfelelni környezetének igényeinek
- "Átballaghat" az iskolába, ahol tanulásra érett gyermek szakszerű fejlesztése, nevelése, tanítása történik.

14. TERVEZÉSÜNK

A gyermek fejlődésének elősegítését szolgáló nevelés a megjelölt hármas feladatrendszerben közvetített spontán és tudatos hatások együttesében lesz eredményes. E hatások tartalmát, közvetítésének alkalmait, módjait a gyermekek általános és egyéni pszichikai jellemzői, fejlődése figyelembe vételével különböző óvodai dokumentumban rögzítjük, illetve értékeljük.

A tervező munkához is kapcsolódik néhány követendő szempont. A rugalmas keretű napirend és a tevékenységeket és programokat tartalmazó heti rend (heti terv) áttekinthetővé és kiegyensúlyozottá teszi az óvodai életet. A hagyományok, ünnepek és ünnepségek beépülnek tervezett programjainkba.

Elvek:

- A tervezés nélkülözhetetlen tartozéka a tudatos nevelőmunkának.
- Minél rövidebb időre szól, annál részletesebb.
- Az írásos tervezés fontos dokumentum az óvodapedagógus kezében. A tervezésnek azonban lehetnek, sőt vannak is olyan mozzanatai, amit nem érdemes vagy nem is tudunk írásban rögzíteni.
- Azt tartjuk jó tervnek, amely hűen visszaadja programunk alap gondolatait: a játékosságot, a tevékeny, élményszerű óvodai élet szellemiségét.

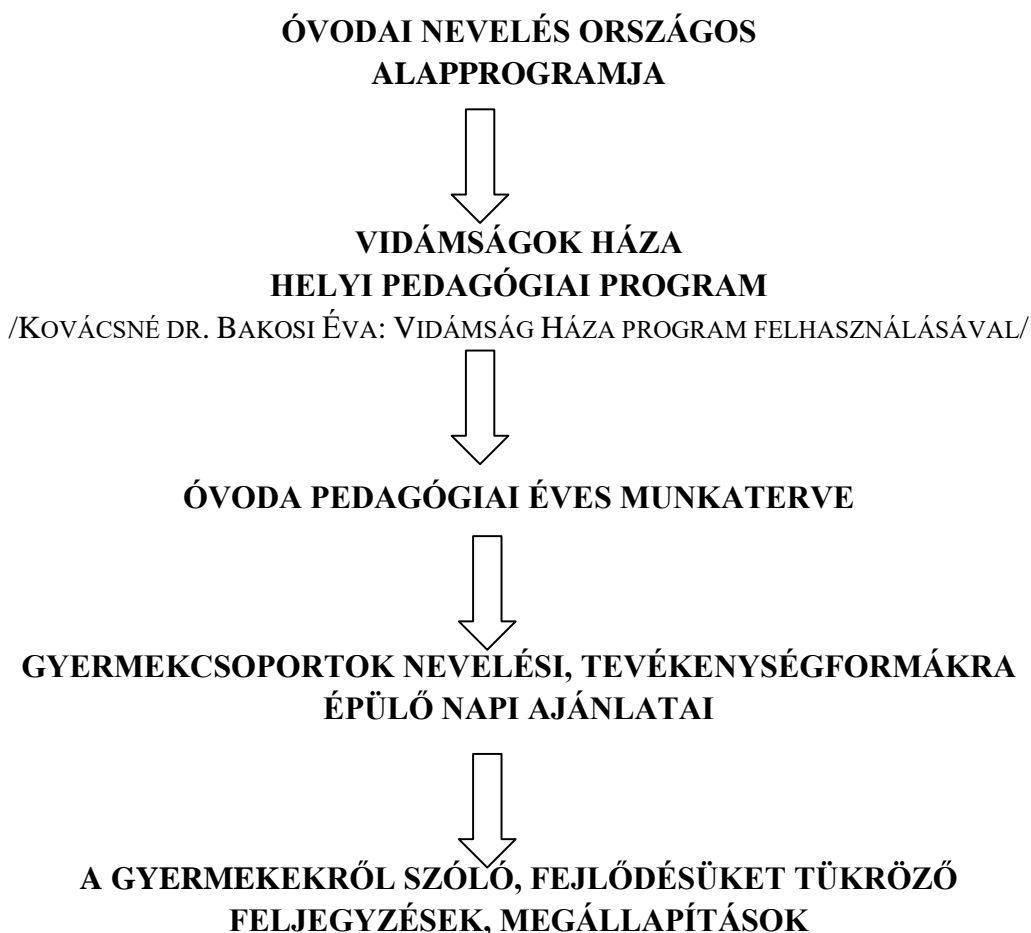
Fajtái:

- napi, heti
- havi, éves, három éves.
- Az éves és három éves pedagógiai dokumentáció a ciklikus tervezés eredményeként jön majd létre, mint egységes pedagógiai program

15. GYERMEKVÉDELEM

Óvodánk megválasztott gyermekvédelmi felelőse napi kapcsolatban áll minden munkatársával, akik jelzik az esetlegesen adódó problémákat. Minden év elején fontos ilyen irányú felmérést végezni, és a feladatokat éves tervben rögzíteni, melyet szükség esetén év közben módosítani kell. A gyermekvédelmi munka alapja a családlátogatás, amelyet minden gyermeknél - még az óvodába érkezés előtt - elvégeznek a csoportok óvónői. Amennyiben a helyzetet úgy ítélik meg, a gyermekvédelmi felelőssel ismétlődő látogatást végeznek. Fontos a szülők körében is tudatosítani az óvoda gyermekvédelmi tevékenységét, hogy szükség esetén ők is jelezni tudják problémáikat, s igényelhesék segítségünket. A problémák megoldása érdekében élő kapcsolatot alakítunk ki a Családsegítő Szakszolgálattal.

Az óvoda szakmai dokumentumainak kapcsolata és egymásra épülése

16. ÓVODÁNK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

Minden program annyit ér, amennyit megvalósítunk belőle. Valamennyiünk érdeke, hogy kitűzött céljaink, feladataink megvalósíthatóságát reálisan elemezzük, értékeljük.

A megfigyelést, értékelést a csoportban dolgozó két-két óvónő folyamatosan végzi. Az óvoda vezetője és helyettese az éves tervben meghatározott időpontok szerint, illetve spontán látogatások, szervezett programok alkalmával, s a dokumentációk ellenőrzése során győződik meg a csoportok életéről, az ott folyó nevelőmunkáról. A látogatást minden esetben a tapasztalatok megbeszélése követi, mely segítő szándékú, előremutató értékelést jelent. Ugyanezt a célt szolgálják a kölcsönös látogatások, tapasztalatcserek. Az észrevételeket nevelőtestületi értekezleten beszéljük meg.

A program bevezetése utáni első nevelési év végén az összegyűjtött tapasztalatok alapján értékelünk. Az értékelést a nevelőtestület meghatározott tagjai végzik.

Szemponatok

- Megjelennek-e a gyermekek nevelésében a tervezett nevelő, fejlesztő tartalmak.
- Megfigyelhető-e a gyermekek viselkedésében változás, fejlődés.
- Mit adott a gyermekeknek a helyi program, milyen eredményeket hozott a szocializáció, és a kooperáció terén.
- A különböző tevékenységformák mennyire fejlesztették a gyermekek személyiségét.
- Mennyire fejlesztette a program a. nevelőtestület aktivitását, problémamegoldó képességét, pedagógiai kultúráját
- Milyen a szülők visszajelzése.

Módszerek

- dokumentumelemzés
- feltételek vizsgálata
- kérdőívek, mérések
- ötletbörze

17. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A Vidámságok Háza Óvodai Helyi Pedagógiai Program 2010-ben készült. A nevelőtestület Pedagógiai Programját 2013. évben felülvizsgálta és módosította. A következő felülvizsgálat 2020. évben következett.

Az óvodai pedagógiai program érvényességi ideje: 2020. szeptember 1-től a nevelőtestület határozata alapján határozatlan időre szól. A helyi pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- intézménybővítés
- szervezeti átalakulás,
- ha nevelőtestület más program bevezetéséről dönt,
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol.
- jogszabályokban, törvényekben bekövetkezett változások
- a program ellenőrzése során feltárt hiányosságok megszüntetése miatt.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére

- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőségének,
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

- Az óvoda Pedagógiai Programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
- A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
  - az óvoda Fenntartójánál
  - az óvoda vezetői irodájában, az intézményvezetőnél

18. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

255/2009. (11.20.) Korm. rendelet

P.Dr. Balogh Katalin-S.Dr. Gergencsik Eszter: Pedagógiai pszichológia

Nemzeti Tankönyvkiadó 1993.

Kovácsné Dr. Bakosi Éva: Vidámság Háza Óvodai Program

Debrecen 1999.

Dr. Kovács György- Dr. Bakosi Éva: Játék az óvodában

Debrecen 1988.

Nagy Jenőné: Óvodai Programkészítés, de hogyan

OKI Bp. 1997.

Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet

Szigetváriné Kurta Jolán: Saját programkészítés, talán így

Óvodai Nevelés

Szigetváriné Kurta Jolán: Családi óvoda nevelési gyakorlata

Robert Fulghum: Már óvodában megtanultam...

Park Kiadó 1986.

Geszti Óvoda Vidámság Háza Helyi Nevelési Program

19. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Egyetértését nyilvánította:

Dátum: 2020. szeptember 1.

Vidámságok Háza Óvoda Bölcsőde Szülői Munkaközössége

Elfogadta:

Dátum: 2020. szeptember 1.

Vidámságok Háza Óvoda Bölcsőde Nevelőtestülete

Jóváhagyta:

Dátum: 2020. szeptember 1.

Fenntartó

Intézményvezető

Ped_Prog_legitimacio
.pdf

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

- Vidámságok Háza Óvoda Bölcsőde Szülői Munkaközössége
- Vidámságok Háza Óvoda Bölcsőde Nevelőtestülete
- Vidámságok Háza Óvoda – Bölcsőde Nonprofit Közhasznú Kft.